

DE GRIEKSCHE LYRICI.

Poetae Lyrici Graeci, rec. TH. BERCK. Ed. altera, auctior et emendatior (Fasciculus alter, p. 401—1078). Lips., Reichenbach, 1853. 8°.

Anthologia Lyrica, continens Theognidem, Babrium, Anacreontea cum ceterorum poetarum reliquiis selectis. Ed. TH. BERCK. Lips., Reichenbach, 1854. 437 pagg. 8° min.

Sedert ref. het eerste en voornaamste der bovenstaande werken, ten minste voor een klein deel, in dit tijdschrift besproken heeft¹, zijn reeds twee jaren verlopen. Hij had thans gewenscht eene volledige beoordeeling van BERCK's werk te geven; maar die taak is van zulk eenen aard, dat ref. haar van zich zou moeten afwijzen al ware hij door den sedert toen gewijzigden aard zijner studie beter voorbereid. Hetgeen door BERCK opgetrokken wordt is meestal zoodanig een gebouw, dat de gewone opmerker wel fouten van *détail* kan ontdekken en aanwijzen, maar het geheele plan niet kan doorzien. Wij erkennen een voornaam vereischte te missen, datgene, waardoor alleen de beoordeeling zich tot een wezenlijk oordeel verheft, namelijk het overzicht over de kennis desgenen die het te beoordeelen werk heeft geschreven, een overzicht zoo volledig en juist, dat de fouten, de onnaauwkeurigheden, de eenzijdigheid van den bedoelden auteur daarbij terstond in 't oog vallen en aan ruimeren blik en uitgestrekter kennis getoetst en

¹) *Mnem.* II. 264 vlgg.

ter zijde van zuiverder vormen en scherpere omtrekken geplaatst worden. Maar op zulk eene beoordeeling kan BERGK nog lang wachten, en voor onze lezers zal het intusschen wellicht aangenaam wezen, eenige inlichtingen over zijn werk te ontvangen, door het verslag van enkele afzonderlijke onderzoekingen, welke ref. in staat stellen, ten minste een en ander *détail* te kennen. Ref. zal daarbij overeenkomstig met zijn vroeger stuk voortwerken, hoewel met eenige wijzigingen die spoedig zullen blijken. Daaruit volgt, dat het werk als zoodanig in de volgende bladzijden enkel in zoover zal worden besproken, als een gedeeltelijk oordeel over de absolute waarde van deze uitgaaf gemakkelijk bij hare vergelijking met de vroegere kan worden ingevoegd. Deze blijft de hoofdzaak mijner beoordeeling, en daardoor worden verscheidene stellingen stilzwijgend aangenomen. Het uitgeven eener verzameling als deze, op zich zelf, en enkel als plan beschouwd, is een nuttige en gewenschte arbeid. De naam *Lyrische dichters*, om 't even hoe die overigens moet worden verklaard, is voor dit doel in ruimsten zin op te vatten, en dus moeten ook de *Elegiaci*, niet enkel SOLON en MIMNERMOS, maar ook didaktische dichters als PHOKYLIDES en THEOGNIS worden opgenomen. De volgorde en verdeeling, PINDAROS, *Elegiaci*, *Iambici*, *Melici* en dichters van *Skolia* is te regt in het algemeen behouden: over één verschil zal straks worden gesproken. Het werk is met ijver, kennis en vlijt ontworpen en uitgevoerd, en behalve in bijzonderheden door het bevoegde publiek goedgekeurd, zoo als billijk was.

Dit laatste gezegde vereischt opheldering. Immers SCHNEIDWIN en AHRENS, wier namen aan geenen litterator onbekend zijn, hebben zich kort na het verschijnen der eerste uitgaaf zeer ongunstig daaromtrent verklaard. B. schroomt niet, hun oordeel alleronbillijkst te noemen², en het is daarom noodzakelijk, zijn werk na te gaan met de recensien dier geleerden en de eerste uitgaaf zelve in de hand, opdat ten slotte moge blijken, welk deel van waarheid aan iedere zijde gevonden wordt.

Ook die taak evenwel is van te grooten omvang, om in haar

²) *P. L. G.*, Ed. IIa. Praef. p. VII.

geheel te worden uitgevoerd; bovendien vertoonen zich hier dezelfde zwarigheden als ten aanzien van BERGKS eigen arbeid, immers de uitvoerige recensie van SCHNEIDEWIN³ is in ieder geval een stuk van wezenlijke beteekenis in de letterkunde, en dat van AHRENS⁴ moge veel beknopter zijn, de naam alleen van dien geleerde is reeds voldoende tot waarschuwing om niet ligtvaardig te oordeelen. En hier, zoo ergens, gevoelt men zich tot stipte regtvaardigheid verplicht, waar het van algemeene bekendheid mag heeten, dat ten gevolge der recensie van SCHNEIDEWIN althans tusschen dezen beoefenaar der *Lyrici* en BERGK eene spanning is ontstaan welke voorzeker ieder litterator met ons betreurt. Wij zullen ons derhalve wel wachten, *tantas componere lites*, en wenschen daarom een oordeel noch uit te spreken noch uit te lokken, ten zij indien dat soms strekken kon om bij den onpartijdigen lezer achting voor de strijders en leedwezen over den strijd op te wekken. Daar dus de omvang en de moeilijkheid van den arbeid, en de beschouwing van zoo even, ref. beletten er naar te streven dat zijne lezers zich tot een oordeel omtrent den besproken strijd opgewekt gevoelen, zal hij kunnen volstaan door die beoordeelingen en BERGKS gebruik maken daarvan in ernstige overweging te nemen, zonder noodig te hebben, de stukken van het proces opzettelijk te herzien. Het zou genoeg wezen, hier en daar eenen greep te doen, wel is waar niet wat het nagaan en bestuderen dier stukken, maar wel wat het mededeelen daaruit betreft.

Zulk een greep zou aanwijzen dat hoogst waarschijnlijk het korte stuk van AHRENS en SCHNEIDEWINS ontzagelijke *ἐλέποις* van BERGKS eerste uitgaaf niet geheel onafhankelijk van elkaar zijn. Beide stukken zijn gelijktijdig uitgekomen, maar in verschillende tijdschriften; en bij de vriendschapsbetrekkingen tusschen SCHNEIDEWIN en zijnen vroegeren leermeester (zoo wij wel ingelicht zijn) is eene overeenkomst als die in het overzicht van den inhoud der *Poetae Lyrici* voorkomt wel afdoende. Zij is mij gebleken uit eene opzettelijke vergelijking van AHRENS' uitspraak

3) *Jahrbücher f. Wiss. Kritik*, April 1844, S. 497—575.

4) *Hallische Allg. Liter. Zeitung*, April 1844, S. 334—348.

(bl. 833—854) met die van SCHNEIDEWIN (bl. 499—501), welke de geringe beschikbare ruimte mij belet hier mede te deelen; ook zou door den Hollandschen lezer dit punt als van ondergeschikt aanbelang worden beschouwd.

Terwijl het dus voor uitgemaakt mag worden gehouden, dat tusschen AHRENS en SCHNEIDEWIN, om het minst te zeggen, eene groote overeenkomst van gevoelen bestaat, ziet ref. daarin aanleiding tot het doen van eenen tweeden greep, en wel ditmaal naar een middel van gedeeltelijke beoordeeling. Dit zal kunnen bestaan, gelijk straks blijken zal, uit een meer opzettelijk behandelen te dezer plaatse van de gedichten van SIMONIDES van *Amorgos*. Vooraf evenwel vordert de billijkheid jegens de recensenten en den beoordeelden schrijver, na te gaan en mede te deelen, in hoever deze, bij zijne tweede uitgaaf, gehoor heeft gegeven aan de aanmerkingen, in de aangehaalde stukken vermeld. De uitkomst is de volgende: Ten opzichte van het uitsluiten der dichters na ALEXANDER zegt B. thans ⁵ »praemuniendum est me iam fines aliquanto latius protulisse: nam continentur hac altera editione reliquiae omnium »poetarum, quotquot usque ad annum 300 a Chr. n. sive usque ad Olymp. 120 initium vixerunt. Nam inde ab hoc demum tempore novum litterarum Graecarum saeculum »capit exordium, de qua re nuper alio loco pluribus disputavi.” B. bedoelt zijn flink gedacht stuk in het *Zeitschrift für die Alterthumswissenschaft* ⁶, waarop ook de noot verwijst: *Wann beginnt die Alexandrinische Periode der Griechischen Litteratur?* waarin gesteld ⁷ wordt, dat het bedoelde tijdvak, dat der geleerdheid, eerst na de groote redenaars, na ARISTOTELES en zijne voornaamste leerlingen, eerst na den bloei der nieuwere Komödie kan worden geopend. Die overwegingen gelden evenwel veel minder voor de hier bedoelde *Lyrici*, en terwijl ref. in het algemeen B.’s gevoelen omtrent het begin van dit tijdvak

⁵) P. L. G. Ed. IIa. Praef. p. vii.

⁶) 1853. N^o. 16. 17. S. 124—136.

⁷) Niet bewezen, ten minste slechts zeer in het algemeen. De waarheid van het gestelde springt in het oog, en een uitvoerig bewijs mogt te regt als overbodig worden aangemerkt.

zeer gaarne als juist erkent, merkt hij op, dat de redenen tot het plaatsen dezer grens niet juist aan de *Lyrici* ontleend zijn, en dat daardoor nog niet beslist wordt, of het aan te raden is, de lateren buiten eene verzameling als deze te sluiten. Overigens is B., zoo als uit het bovenstaande blijkt, zijn oorspronkelijk plan met eene geringe wijziging trouw gebleven.

De uitdrukking *Lyrici* is in hare vroegere algemeenheid blijven bestaan, alleen met het onderscheid, dat de *Dithyrambici* der eerste uitgaaf thans zoowel in de tweede als in *Anthologia Lyrica* onder de *Melici* zijn opgenomen; eene verandering van ondergeschikt belang, maar zeker goed te keuren, daar het verschil tusschen Dithyramben en de overige Melische gedichten in elk geval veel geringer is dan dat van deze laatsten en de Iamben en Elegiën.

De gedichten, welke AHRENS in de eerste uitgave ongaarne mist, heeft BERGK allen opgenomen, wel niet in de nieuwe bewerking, maar dan toch in de *Anthologia Lyrica*, immers ⁸ in dit werkje »ubi non id agebatur, ut integrae reliquiae poetarum reciperentur, sed delectus habendus erat” (dit moet immers niet als redegevend voor het volgende worden aangemerkt), »etiam Alexandrinorum poetarum et qui insequuntur habui rationem.” De bedoelde gedichten zijn de *Ode* van MELINNO εἰς Ῥώμην,⁹ de Iamben van PHOENIX van *Kolophon*,¹⁰ de elegische fragmenten van PHILETAS,¹¹ PHANOKLES¹² en HERMESIANAX,¹³ ein-

⁸⁾ *P. L. G. Ed. IIa. Praef.* p. VII.

⁹⁾ *Anth. Lyr. Melic.* LI. p. 399 sq.

¹⁰⁾ *Ibid.* Iamb. XI p. 182 sq.

¹¹⁾ *Ibid.* Eleg. LI. B. p. 114.

¹²⁾ *Ibid.* Eleg. LX. p. 141 sq.

¹³⁾ *Ibid.* Eleg. LII. p. 116 sqq. — SCHNEIDEWIN schreef: »Wer wird nicht

»schmerzlich die kostbaren Eligeen des Hermesianax . . . vermissen?” Daarover denkt Prof. COBET anders, die in de noten op zijne *Oratio de Arte Interpretandi* p. 47—53 dezen dichter erg *à faire* neemt, als een sprekend voorbeeld dergenen die »cum contemtu abiiciendi . . . sunt, qui inani verborum strepitu incautos et imperitos »fallere possunt.” Onder de *incauti* behoort ook RUMKENIUS, trouwens in zijne jeugd. Het zijn hier weder de *tantae lites*, en daarom voeg ik hierbij alleen, dat het hier bedoelde fragment uit de *Leontion* (bij ATHEN. XIII. p. 597 vlgg., BERGK, *Anthol. Lyr.* LII. 2. p. 116) gelijk zoo vele andere voortbrengselen der school van *Alexandrie* door versificatie evenzeer uitmunt als het ontsierd wordt door hetgeen men valsch vernuft pleegt te noemen. Als voorbeeld van

delijk ook zesdehalf Iambische verzen van PARMENON. ¹⁴ SCHNEIDEWIN mist dezelfden met uitzondering van PARMENON, en bovendien nog ALEXANDER van Pleuron die in de *Anthologia* ¹⁵ is opgenomen onder den naam ALEXANDER Aetolus, en twee Iambische dichters, die wij thans èn in het grootere werk èn in de *Anthologia* vinden, AESCHRION ¹⁶ van Samos en HERODES ¹⁷ (HERODAS of HERONDAS).

De stukken, welke naar AHRENS' oordeel overtollig zijn, heeft B. behouden, namelijk de *Epigrammata*, ook die uit den Πέπλος, en die welke SCHNEIDEWIN bijvoegt, die van HIPPON, EMPEDOKLES, THUKYDIDES; voorts PINDAROS en de *Anacreontica*. De *apparatus* is hier gelijk overigens aanmerkelijk vermeerderd. Over de geheele quaestie kan ref. niet nalaten op te merken, dat iedere verzameling, zoo lang ze niet volledigheid in den ruimst mogelijken zin beoogt, waarschijnlijk genoegzame aanleiding geven zal om de opmerking van SCHNEIDEWIN en AHRENS te herhalen, dat zij te veel en in andere opzigten te weinig bevat.

Straks heb ik gesteld, dat het behandelen der Iamben van den ouderen SIMONIDES een geschikt punt van vergelijking en gedeeltelijke beoordeeling zou opleveren. Dit steunt op het

een en ander moge dienen hetgeen HERMESIANAX in zijne beschrijving van de magt der liefde op dichters en geleerden van PYTHAGORAS zegt (vs. 55 vlg.):

Οἷη μὲν Σάμιον μανίη κατέδησε Θεανούσ
Πυθαγόρην, ἑλίπων κομπᾶ γεωμετρίας
σύρομενον, καὶ κύκλον ὅσον περιβάλλεται αἰθήρ
βαίῃ ἐνὶ σφαιρίῃ πάντ' ἀποτασσόμενον.

en zoo wordt van SOKRATES gezegd dat hij geweest is οἰκί' ἐς Ἀσπασίης πωλεύμενος, vs. 93, in den trant als in de *Odyssea* over de minnaars van PENELOPE gesproken wordt; CHARON ἀκοήν (naar hooren zeggen, vgl. PAUS. V (*Eliac.*) XII. 1) ἔλκεται εἰς ἄκατον Ψυχᾶς οἰχομένων, vs. 4 vlg.; EURIPIDES is πάντων μίσος κτώμενος ἐξ ὀνύχων Πάσας ἀμφὶ γυναικάς, vs. 63 vlg.; en ANTIMACHOS γόων ἐνεπλήσατο βιβλούς, vs. 45!

¹⁴) *Anth. Lyr. Iamb.* XIV. p. 184. Evenwel zoekt men hem vergeefs op de inhoudsopgave; daar is p. xv eene drukfout ingeslopen, of liever n^o. xiv, de genoemde PARMENON, weggevallen, zoodat op XIII CHARINUS terstond XV HERMIAS volgt.

¹⁵) *Ibid. Eleg.* LIV. p. 120.

¹⁶) *P. L. G. Ed. IIa. Iamb.* X. p. 626 sqq. *Anth. Lyr. Iamb.* X. p. 180 sq.

¹⁷) *P. L. G. Ed. IIa. Iamb.* VIII. p. 621 sqq. *Anth. Lyr. Iamb.* VIII. p. 178 sq.

volgende. AHRENS behandelt ter beoordeeling drie dichters, SOLON, dezen SIMONIDES van *Amorgos* en SAPPHO; van deze scheen SIMONIDES de geschiktste ter behandeling in dit tijdschrift, waar bovendien over SOLON reeds¹⁸ door mij gesproken is. De volledige behandeling van AHRENS met de enkele aanmerkingen van SCHNEIDEWIN over dezen dichter zullen ten leiddraad strekken om ook van mijne zijde na te gaan, hoe B. in de drie genoemde bewerkingen met deze fragmenten heeft gehandeld.

Wij volgen dus de orde van AHRENS' opmerkingen, en voegen die van SCHNEIDEWIN ter hunner plaatse in.

Fr. I. vs. 2. 3 is thans opgegeven, dat ὄσ' en ἐφημέριοι niet door de hss. gegeven worden, maar ὄς en ἐφήμεροι; echter heeft B. in alle drie teksten den korteren vorm, terwijl A. hij hem ἐφημέριοι schijnt te hebben gelezen. Dat heeft overigens volgens B. ook de *Stobaeuscodex* van TRINCAVELLI, en volgens SCHNEIDEWIN p. 511 »codd.»

Vs. 4. BERGK I. αἰὲ βροτοὶ δὴ ζῶμεν. A. »Die handschriftliche »Lesart ἄδη (nicht ἄδη) βοτὰ ζῶμεν scheint in ἄ δὴ βοτὰ ζώου-»σιν verwandelt werden zu müssen." B. II. ἄ δὴ βότ' αἰεὶ ζῶμεν, met vermelding, in de noot, van de lezing van SCHNEIDEWIN en van die der hss.

Vs. 6. B. I. κάπιπειθίη met WELCKER tegen de hss. die κάπιπειθείη schrijven. A.: »Vielleicht ist κάπι πενθείη zu schreiben." B. II. »κάπιπειθείη Fort. legendum καὶ πεποιθίη. »Sed cf. Hesych. ἐπιπειθείη· ἀναπεισμονῆσα, ubi Schneidewin »ἀναπεισμονή. Σιμωνίδης α'." (ten minste een zeer scherpzinnige inval) »corrigit," met vermelding der afwijkingen.

Vs. 9. B. I. in de noot, »ἐς νέωτα Meinekius, vulgo νέωτοι." S.: »Vielmehr νέωτα." B. II. is »vulgo νέωτοι" weggelaten. COBET, *Var. Lectt.* I. 65 leest overigens:

ᾠρασι δ' οὐδεις ὅστις οὐ δοκέει βροτῶν κτέ.

immers ᾠρασι is de oudere spreekwijs, ἐς νέωτα die van de lateren; »ἐς νέωτα MEINEKIUS eruit ex νέωτοι; restituit, si quid »iudico, interpretamentum."

Vs. 10. B. I. καὶ θεοῖσιν. A.: »dann müsste aber nothwendig »mit demselben" (MEINEKE) »Πλούτῳ für πλούτῳ geschrieben

¹⁸) *Mnem.* II. 274 vlg.

»werden.” B. II. *κἀγαθοῖσιν* zoo als gewoonlijk: »videtur vitium alibi delitescere.” MEINEKE heeft gelijk, men leze met hem:

νέωτα δ' οὐδείς ὅστις οὐ δοκέει βροτῶν

Πλούτῳ τε καὶ θεοῖσιν ἴξεσθαι φίλος·

Φθάνει δὲ τὸν μὲν γῆρας ἄζηλον λαβόν κτέ.

niet *πλούτῳ τε κἀγαθοῖσιν* zoo als B. II. volgens de gewone lezing, met *βρύον* voor *βροτῶν* en *Φάος* voor *Φίλος* als eigene gissingen; dan zou *βρύον* op *Φάος* moeten betrokken worden.

Vs. 15. 16. A.: »Unbemerkt ist geblieben, dass "Αρει und »*πορφυρέης* Emendationen für "Αρειῖ und *πορφυρῆς* sind.” B. II. 15: »"Αρει Brunck, "Αρειῖ vulgo, ἀέρι Trinc.” 16. »Schneidewin »*πορφυρέης*” Beter ware het dit *πορφυρέης* in den tekst op te nemen.

Vs. 17. B. I. *οἱ δ', ἦν* voor *εὗτ' ἄν*, en *ἐπ' ἀγχόνην* voor *οἱ δ' ἄ.* B. II. is tot de gewone lezing teruggekeerd, na de opmerkingen van A. te dezer plaatse te hebben gebruikt en vermeld.

Vs. 23 vlg. B. I. *οὐδ' ἐν ἄλγεσι κακοῖς ἔδοντες θυμὸν αἰκίζοιμεθα.* A.: »mit Meineke für *ἔχοντες*. Hr. B. selbst hatte ver- »muthet *οὐδ' ἄν ἄλγεσι κακῶς ἔχοντες*. Beide Aenderungen »sind unnöthig.” B. II. *οὐδ' ἐπ' ἄλγεσιν κακοῖς ἔχοντες*, met vermelding der afwijkingen, daaronder eene andere lezing van zijn vroeger vermoeden, *οὐδ' ἄν ἄλγεσιν | κακοῖσι δόντες*, niet *κακῶς ἔχοντες* zoo als A. mededeelt: die laatste coniectuur geeft B. II. op naam van SEIDLER, zonder meê te deelen of deze *ἄν* dan wel *ἐν* leest. B. II. wederlegt zelf zijne vroegere vermoedens en die van vele anderen door de lezing der beste autoriteiten bij THEOGNIS 555:

τολμᾶν χρὴ χαλεποῖσιν ἐπ' ἄλγεσιν ἦτορ ἔχοντα,

trouwens met de varianten *ἐν* en *ἦπαρ*, en wel zoo, dat één hs. *ἐν* met *ἦτορ*, de beide anderen daarentegen *ἐπ'* met *ἦπαρ* verbinden. Men zal wel met A. B. II. *ἐπ'* (of *ἐν*) *ἄλγεσιν | κακοῖς ἔχοντες* blijven lezen.

Fragm. 2. vs. 2. B. I. *ἡμέρης μιᾶς*. SCHN. bl. 541: »Warum »nicht *μιῆς*?” B. II. »*μιῆς* scripsi, v. *μιᾶς*”; het eerste staat dan ook in den tekst. Met dit »scripsi” zullen AHRENS en vooral SCHNEIDEWIN, die het prioriteitsregt op dit *μιῆς* schijnt te hebben, welligt niet zeer tevreden zijn. Ik evenmin wegens

den vorm *μιῆς*; ook AHRENS t. a. p. bl. 838 verkiest *οὐδεμίαν* boven *οὐδεμίην* en noemt dezen tweeden vorm anorganisch.

Fragm. 6. vs. 2. (1^e uitg. 5. vs. 2, immers 2, 5. bij SCHNEID. t. a. p. bl. 526 is drukfout voor 5, 2) is thans BOISSON. *An. I.* 22 aangehaald, hetgeen SCHNEIDEWIN als in de 1^e uitgaaf verzuimd, had aangewezen.

Fragm. 7. (1^e uitg. 6) is het bekende over de vrouwen, met jammerlijken wansmaak gevolgd naar de aardige kleinigheid van POKYLIDES over hetzelfde onderwerp¹⁹. Vs. 1. SCHNEID. bl. 531: »kein Vorschlag Andrer genannt." B. II. »*γυναικῶς*, in »*procclosi*'' (een min gelukkige term) »conieci *γυναικῶν*, Schnei- »dewin *γυναϊκας*, probante Ahrensio'' (t. a. p.) »qui praeterea *νόφ* »requirit." Dit schijnt de eenige *Vorschlag Andrer* te wezen.

Vs. 5. A.: »ist unbemerkt geblieben, dass *αὐτῆ* Emendation »für *αὐτῆ* ist." B. II. »*αὐτῆ* Brunck, ut videtur, *αὐτῆ* Stob. »ed. Gaisford."

Vs. 10 vlg. B. I. *αὐτ' ᾧν* voor *αὐτῶν* en *τότ'* voor *τὸ δ'* (dit zou misschien *τότε δέ* moeten wezen en dus vervallen). A. wil *εἶ γῶν* lezen, met verwerping van B.'s gissingen, en in den zin dien HERMANN en DÖDERLEIN uit de gewone lezing opmaakten, »*nam bonum quidem saepe malum dicit, hoc vero bonum.*'' S. wijst aan, dat reeds HERMANN de lezing *τότε* heeft voorgesteld (bl. 534). B. II. geeft op nieuw de gewone lezing, met vermelding der afwijkingen, zonder evenwel HERMANN bij *τότε* te noemen, en met de nieuwe gissing *αὐτόν*.

Vs. 12. B. I. II. *αὐτομήτορα*, A. *ἄστομήτορα*, dat B. II. met vele anderen vermeldt; »aus *ἄστομος* und *ἤτορ*'' (A.) »barbare »ut videtur'' (B. II).

Vs. 22. B. I. *πυρόν*, met de noot: »*πυρόν* unus cod., Arsen., »Voss.,'' eene blijkbare vergissing, »indem er die Abkürzung Voss. »*Vossius* deutet'' (SCHN. bl. 524). B. II. »*πυρόν* A. Voss. Vind. Ars."

Vs. 25. B. I. *κωῦδ' ἦν*, met de noot: »*κωῦτ' ᾧν* scripsi'' (»in »der Note steht fälschlich *κωῦτ' ᾧν* A.''). A. geeft op, dat SCHNEIDEWINS gissing *κωῦδ' ἦν* niet genoemd is, maar HERMANN'S *κεῦτ'*

¹⁹⁾ P. L. G., Ed. II. Eleg. X. 3. p. 357 (I. p. 338), *Anthol. Lyr. Eleg. X.* 3. p. 24.

ἄν is beter: »ich möchte mit noch geringerer Aenderung κῶταν, »Ionisch für χῶταν, schreiben.” SCHNEIDEWIN bl. 534 over dezelfde zaak: »κῶτ’ ἄν scripsi. Im Texte steht ganz richtig meine Emendation κῶδ’ ἦν.” Trouwens κῶδ’ ἦν, welke vorm de goede is. Voorts A. op hetzelfde vs.: »Ἐλκεται, wofür »Herm. ἔλκεσθαι, kann bleiben.” Zoo had ook B. I. II, voorts B. II. χῶταν, met vermelding der afwijkingen »fort. κῶταν ut »etiam Ahrens.” Waarom niet in den tekst?

Vs. 27. B. I. ἡ δὲ ἐν Φρεσὶν νοεῖ »nach der auch von *Schn.* »gemachten Emendation für ἡδὲ.” A. t. a. p. Hij betwijfelt het en leest: »ἡ δὲ ἐν Φρεσὶν νόει.” Dit vermeldt B. II, maar behoudt zijne lezing, met de noot: »ἡ δὲ ἐν Φρεσὶν νοεῖ correxi, »eamque coniecturam Guil. Dindorfio probavi, itaque Schneidewin scripsit” (»Itaque” voorzeker in de beteekenis *et ita*, anders zou de Latiniteit nog bovendien *sic* vorderen, om van de bedoeling niet te spreken). Dit ziet op de noot in B. I. »ἡ δὲ scripsi, correxerunt postea etiam Schneidewinus, alii,” en op SCHNEIDEWIN'S aantekening daarop, bl. 557 vlg.: »Ich sage im Delect. *Correxi* Exx. Critt. I. 5. et non diu post Bergkianus Actt. soc. Gr. I. p. 201. Wer hat nun Recht? Natürlich kan ich nicht wissen, wie lange Hr. B. seine Emendation »bei sich behalten hat. Oeffentlich mitgetheilt habe ich sie »zuerst und darauf kömmt es an. Sonst hätte ich ganz bestimmt und darauf kömmt es an. Sonst hätte ich ganz bestimmt Hrn. B. citirt.” Met SCHNEIDEWIN moet men vragen, wie hier gelijk heeft? Wanneer de sleutel tot B.'s *Guil. Dindorfio probavi* die is, dat hij zijne gissing, geheel in 't particulier, aan zijnen gewezen leermeester W. DINDORF heeft meêgedeeld, maar dat SCHNEIDEWIN ze het eerst heeft uitgegeven, dan zou SCHNEIDEWIN tegenover het publiek gelijk hebben.

Die quaestie over prioriteit is in het geheel eene teedere zaak, en toch, mits de litteratuur slechts aanwinsten doet, is het vrij onverschillig, of BERGK dan wel SCHNEIDEWIN haar die voordeelen heeft verschaft. Het komt mij zeer nuttig en belangrijk voor, dit punt eens uitvoerig te behandelen, ook in het belang dergenen, die zeer ter goeder trouw eene vroeger gemaakte gissing als de hunne uitgeven; voor zoo ver mij bekend is, is deze quaestie nog lang niet voldoende behandeld, en door JACOBS slechts voor een zeer klein gedeelte in de *Epistola ad*

Meinekium (p. iv—xxii) vóór zijne *Lectiones Stobenses*, Jena 1827. Maar wij moeten tot SIMONIDES terug keeren, wiens fragment VII, over de vrouwen, nog lang niet afgehandeld is. Vs. 52 heeft B. I. οὐδ' ἐν' ὀφθαλμοῖς, waartegen AHRENS de vroegere schrijfwijze οὐδ' ἐν verdedigt, terwijl S. bl. 548 οὐτ' ἐν lezen wil; B. II. is tot οὐδ' ἐν teruggekeerd, zonder motivering.

Vs. 54. B. I. ἀλλὰ μαίνεται τότε Ἄπλητον, met de noot »nescio »an ἄπλητος i. e. inaccessus, scribendum sit.” A. wil de *vulgata* behouden, S. bl. 551 geeft ook FRÖHLICHS ἄτλητον in overweging, terwijl B. II. zich tot het vermijden van de beide vermoedens bepaalt en ἄπλητον in den tekst behoudt.

Vs. 40. B. I. Φορευμένη. A.: »es ist wohl zu lesen Φυρευμένη »(ionisch für Φυρωμένη) d. i. κυκωμένη, ταρασσομένη.” B. II. doet verder niets dan de gissing mededeelen.

Vs. 42. B. I. Φυὴν δὲ πάντοτ' ἀλλοίην ἔχει, met de noot: »πάντοτ' scripsi” (SCHN. bl. 534 »Hermann, s. Delect.”), »vulgo »πόντος, quod ferri nequit.” S. bl. 532. t. a. p. »würde vielleicht nicht zu lesen sein . . . πάντοτ' . . . statt πόντος, da die »ser Gegensatz von ὀργή und Φυή durchaus absurd ist —, »wenn Hr. B. sich entsonnen hätte, dass ich den Vers als aus »V. 11” ὀργὴν δ' ἄλλοτ' ἀλλοίην ἔχει »zusammengeflickt zu tilgen gerathen habe.” En AHRENS: »Soll vielleicht πάντοτ' ἀλλοίην auf ganz neue Weise im Sinne von ἄλλοτ' ἀλλοίην stehen? Ich bin geneigt mit Schn. den Vers für unächt zu halten. Uebrigens ist aus dem *Delectus*” (van SCHNEIDEWIN) »der Punkt nach γυνή” (vs. 41, eene blijkbare drukfout) »fehlerhaft übertragen.” B. II. heeft πόντος weder in den tekst gezet, met de volgende noot: »Φυὴν A, Vind. Trinc., vulgo Φυγὴν. Totum versum subditivum existimat Schneidewin, contra O. Schneider” (»eine missrathne Conjectur” Schn.) »Φυὴν »δ' ὡς (ita etiam Grotius) πόντος αἰόλην ἔχει, Hermann Φυὴν »δὲ πάντοθ' ἀλλοίην ἔχει, et huic versui subiiciendos censet »v. 57—40, Doederlein γυνή· ὀργὴν Φυὴν θ' ὡς πόντος ἀλλοίην ἔχει. Ego conieci δ' ἐκάστοτ', sed videtur locus gravior vitium contraxisse, fort. versus transponendi itaque corrigendi:

ὀργὴν δὲ πόντος ἄλλοτ' ἀλλοίην ἔχει.

ταύτη μάλιστα ἔεικε τοιαύτη γυνή.”

Zonder hieromtrent te veel te willen zeggen komt me voor dat de interpolatie hier op nog aanmerkelijk grootere schaal heeft plaats gehad. Immers de gedachte is reeds vs. 37 afgevoelen: de vrouw van verschillend humeur gelijkt op de zee, den éénen dag zou een vreemdeling haar prijzen, den anderen dag raast ze, en is hard en hatelijk voor vriend en vijand. Waartoe dient nu de herhaling vs. 37 vlgg.: dikwijls is ze stil en ἀπύμων, dikwijls raast zij met hare golven? Immers dit is geene nadere uitwerking, maar alleen eene herhaling van het vorige, die misschien van SIMONIDES zelve afkomstig maar zeker poetisch foutief is. Wanneer het nu waar is, dat reeds deze verzen door eenen uitwerker van het oorspronkelijk denkbeeld gemaakt zijn, dan is het niet meer dan te verwachten, dat ook de beide meer opzettelijk behandelde verzen aan denzelfden moeten toegeschreven worden, maar ook buitendien heeft de opmerking kracht, dat een terugblik als dien het ταύτη μάλιστα ἔοικε inleidt, niet gevonden wordt bij de andere negen geslachten van vrouwen, behalve alleen op het einde van het geheele stuk over de afstammelingen van de bij, welke alleen beminnelijk wordt genoemd. En voor eenen uitwerker van het hoofdenkbeeld ligt het juist voor de hand, zoo tot het begin der episode terugkeerende nog een paar verzen bij elkander te raken: de gedachte behoeft dan niet zeer schitterend te wezen. Maar die auteur, wie dan ook, zal ten minste iets gedacht hebben bij het neërschrijven dezer regelen. Zeker. Maar niet iets waardig dat wij ons langer daarmee ophouden. Ik wil niet eens ontkennen dat de schuldige misschien niemand anders is dan SIMONIDES zelf, van wiens dichterlijke gaven ik mij juist geen zeer hoog denkbeeld vorm, maar hoe 't zij, deze zes verzen moeten dan maar onverbeterd blijven, de poezij ten minste verliest daarbij niet.

V. 45. B. I. ἐκ σποδείης, met de noot: »σποδείης scripsi, libri »τε σποδεῖς» (»vielmehr σποδιῖς» Schn.) »Meinekius τε πολιῖς.» A. zegt hierover ». . . . (in der Note ist falsch σποδεῖς angegeben) obwohl eine Form σπόδειος sonst unbekannt ist. Richtig »hatte Schn. mit Brunck ἐκ σποδιῖς τε geschrieben, so dass ιη »Synizese leidet. Im folgenden Verse ist σὺν δ' Druckfehler für »σύν τ'» en zoo is denkelijk ook σποδεῖς enkel drukfout. Even-

wel is ook het *scripsi* van B. niet geheel buiten twijfel, immers S. zegt bl. 535: »Meineke wollte Com. III. p. 431 *τε πελιῆς* oder »*τε πολιῆς*, aber IV. p. 715 sagt er: »Possis etiam, sed cum »minore probabilitate τὴν δ' ἐκ τε πελλῆς vel τὴν δ' ἐκ σπο- »*δειῆς*""; deze laatste plaats is B. I. ontgaan. B. II. »Brunck »*ἐκ τέφρης τε*, Meineke *ἐκ τε πολιῆς*, vel *πελλῆς*, ego in *proec-* »*dosi scripsi ἐκ σποδειῆς*, idque etiam Meineke proposuit, quam- »quam aliud exemplum huius adiectivi non novi." Πελλά, πε- λιή, πολιή, σποδιή, σποδείη, τέφρη, ziedaar eene geheele ver- zameling van gissingen, van welke evenwel waarschijnlijk gee- ne enkele goed is. Immers hoe *τε* vóór het *adiectivum* ge- plaatst zou kunnen worden zie ik niet in, *σπόδιος* is volgens analogie niet veel beter dan *σπόδειος*, de *synizesis* *ιη* zeer twij- felachtig, en noch één der voorgestelde woorden, noch *πα- λιντριβῆς* dat alle geleerden zich laten welgevallen, komt over- een met de drie ondeugden, ontevredenheid, onmatigheid, ont- tucht, aan welke de kleindochter der ezelin zich schuldig maakt. Vs. 44 is in B. II. natuurlijk tweemaal *σύν τ'* geschreven.

Vs. 48. A.: »*ὄμῳς* ist richtig statt des" (door Brunck) »emen- »dirten *ὄμως* wiederhergestellt." Zoo dus ook B. I. II. en de *Anthologia Lyrica*, wier overeenstemming met B. II. ik overi- gens niet vermeld.

Vs. 53. B. I. in de noot: »*ἀδηνῆς*, Gesn. *ἀληνῆς*" (sic) A. »Nicht bemerkt ist, dass *ἀδηνῆς* Emendation für *ἀληνῆς* ist." B. II. »*ἀληνῆς* Vind., *ἀλήνης*" (sic) »Gesn. in m., *ἀληνῆς* vul- »go, *ἀδηνῆς* Valckenaer et Brunck, quod ferri nequit, nam *in-* »*satiabilis* debebat dici, quod fort. ipsum illud *ἀληνῆς* significat, »si liberum est a labe. Cf. Hesych. Ἄλινοι· ἐπαφρόδιτοι." Men kan er al niet veel meer van maken.

Vs. 58. B. I. in de noot: »*περιτρέπει*, Schneidewinus conie- »cit *περιτρέμει*, Koelerus *παρατρέπει* vel *παρεκτρέπει*." A.: »Ich »vermuthe ἦ (für ἡ) *δούλι' ἔργα καὶ δύνη περιτρέχει*, »welcher »*sclavische Arbeit* noch über Elend geht," *περιτρέχω* = *ὑπερ-* »*τρέχω* wie *περιβάλλω* = *ὑπερβάλλω*, *περιέχω* = *ὑπερέχω*." Ik zou de analogie niet willen verdedigen, en AHRENS' lezing strijdt m. i. ook met den eenvoud van het geheel. BERGK, onwankel- baar of zeer voorzigtig, behoudt *περιτρέπει* in de tweede uit- gaaf; zoo dat uit voorzigtigheid geschied is, regtvaardigt hem

geheel zijne korte noot met deze bonte reeks van lezingen: »Brunck coni. ἀποστυγεῖ, Bothe παρατρέχει, Schneidewin περιτρέμει, Jacobs περιπτύει, Ahrens ἤ. . . περιτρέχει,» in 't kort, ieder dezer geleerden heeft zijn eigen stokpaardje, hoewel de overtuiging, vrees ik, bij geen van allen sterk wezen zal. Het περιπτύει van JACOBS heb ik niet zonder glimlach kunnen lezen. De dichter zou overigens eene fout begaan, door hetgeen hij zelf voor den pligt van de vrouw houdt δούλι' ἔργα καὶ δύην te noemen, en dit ten minste zou wegvallen, wanneer men eenvoudig las περιτρέχει, ze ontsnapt op listige wijze het werk, zoo als περιδραμῶν ARISTOPH. *Ridders* 56 en περιελαύνεις in hetzelfde stuk in den zin van *circumvenire*, om den tuin leiden, *jemanden hintergehen* of *circonvenir quelqu'un* voorkomt, want het beeld ligt in de natuur der zaak en is daarom in zoo vele talen opgenomen, maar ik ben niet geheel zeker van de betekenis, en weet ook niet, of men het beeld omtrent zaken gebruiken kan even als dat met personen het geval is.

Vs. 74. B. I. in de noot: »ἄστεος, Arsen. ἀστοῖσι.» S. bl. 526: »Nämlich nicht statt ἄστεος, sondern statt ἀνθρώποις.» Eene lezing die niemand zal opnemen. B. II. »ἀνθρώποις, Ars. ἀστοῖσι. Doederlein post h. v. inserendum censet vs. 79.» En dáárin zal DOEDERLEIN wel gelijk hebben, immers het is eene zeer levendige voorstelling:

74. εἶσιν δι' ἄστεος πᾶσιν ἀνθρώποις γέλωσ

79. ὥσπερ πίθηκος, οὐδέ·ροι γέλωσ μέλει.

terwijl het geenen zin geeft gelijk we thans lezen:

78. δῆνεα δὲ πάντα καὶ τρόπους ἐπίσταται

79. ὥσπερ πίθηκος, οὐδέ·ροι γέλωσ μέλει.

Vs. 76. B. I. »αὐτόκωλος scripsi, vulgo αὐτόκωλος.» AHRENS: »eine auch von *M. Haupt*, wie in den *Addendis* bemerkt wird, »gefundene treffliche Verbesserung,» en wie zal 't ontkennen? Dus bevreesde mij bij B. II in de noot te lezen: »in *proecdoci* »scripsi αὐτόκωλος, idem coni. Haupt.» Daarmede is immers geen twijfel bedoeld. We zouden anders van dien beter ingelichten ΠΗΛΙΠΠΟΣ terug appelleren. Wat is toch αὐτόβουλος, αὐτόδικος, αὐτολήκυθος, αὐτόνομος, αὐτουργός anders, dan die zijn eigen wil, regtspraak enz. heeft, en ΣΙΜΟΝΙΔΗΣ kan onmogelijk gezegd hebben, dat die leelijke vrouw als een aap met hare *eigene*

beenen over straat gaat: dit zou moeten beteekenen of dat alleen de apen van hunne eigene beenen gebruik maken, of dat het verkeerd is, hen na te volgen en ook op eigene beenen te gaan; *αὐτόκωλος* daarentegen naast *ἄπυγος* is zoo gepast het zijn kan. Voorts S. bl. 511: »*ἄ τάλας* ist Emendation von Grotius. »Die codd. *ἀτάλας, αὐτάλας.*» B. II. (I. geeft niets op): »*ἄ τάλας, AB ἀτάλας, Vind. αὐτάλας, vulgo αὐτάλας.*»

Vs. 98. B. I. »*γῶν* scripsi, legebatur *τῶ, τῷ, τοι.* ibid. *γίνεταί, scribebatur γίγνεται.*» A.: »Die Partikel *γῶν* scheint »nicht passend, da der Sinn etwa *ὄμως* verlangt; man corrigire »*τῇ μάλιστα* d. i. ionisch = *ἧ μάλιστα, ὡς μάλιστα* s. *Struwe de dial. Herod. Spec. I, p. 30.*» B. II. heeft *ἔχοντί τοι μάλιστα* met de noot: »*τοι* Winterton et Brunck, legebatur *τῶ, »Schneidewin τῷ, Ahrens τῇ μάλιστα.*»

Vs. 100. B. I. »*πίλναται* scripsi, vulgo *πέλεται.*» SCHN. bl. 535: »Mit Cl. Saumaise!» Daarop verwijst ook A., die dus voortgaat: »Schon der unerträgliche Alexandriner» (?) »gebietet eine andere Heilung zu suchen. Vielleicht ist *τέλλεται* »zu schreiben, vgl. *Hesych. τέλλεται — γίγνεται;* auch bei *Pindar* ist *τέλλεσθαι = πέλεσθαι* und häufig in der Zusammensetzung, z. B. *περιτελλομένων ἐνιαυτῶν = περιπλομένων ἐν.*» B. II. beslist dan ook niets, behoudt het stellig bedorven *πέλεται* in den tekst, en zegt: »Salmasius coniecit *πίλναται,* »Ahrens *τέλλεται,* conieci *σὺν γυναικ' ἐφέλλεται,* i. e. *συνεφέλλεται γυναῖκα.*» Daar in het vorige vs. *διέρχεται* staat, wordt waarschijnlijk ook hier een woord vereischt, dat *gaan, reizen,* of iets dergelijks aanwijst; eveneens wordt in de volgende regels de honger, die slechte *συνοικητήρ,* uit het huis verdreven. Evenwel durf ik niet aanraden, wat mij invalt; *στέλλεται,* omdat het vers zoo tegen Porsons pauze zondigt, welke immers ook bij de *Lyrici* geldt.

Vs. 113. B. I. *τοὔτέρου,* met de noot: »*τοὔτέρου* Voss., codd. »et vet. edd. *τοῦ ἐτέρου.*» SCHN. bl. 524 ook dit vs. aanhalende zegt dat B. »den guten, schon von Valckenaer. *Diatr. p. 198 »gelobten codex Vossianus*» (van *STOBÆI Florilegium*) »durchgängig als einen der litterarischen *Alopecii* behandelt» (*ἄλωπέκια,* vosjes, *ARISTOPH. Ridders 1076?*) »indem er die Abkürzung Voss. *Vossius* deutet.» B. II. *τοὔτέρου* Voss. et Vind.» celt.

Na dit lange, veel te veel uitgerekte fragment over de vrouwen te hebben doorgeworsteld, komen we tot kortere en betere stukjes van SIMONIDES, maar hebben daarentegen thans dit nadeel, dat we den zamenhang dikwerf niet kunnen overzien. Wij zullen ook deze nagaan. Fr. 14. (naar de tweede uitgaaf) leest B. I. οὐκ ἄν τις, volgens GALENUS XVII. 897. KÜHN., die XVIII. 411 οὐπω τις heeft, nu zegt A.: »für οὐκ ἄν (v.l. οὐπω) »ist οὐκω zu schreiben." B. II. vermeldt dit zonder het op te nemen, m. i. te regt.

Fr. 17. B. I. ὀρσοθύρης διηλσάμην. »Etymol. M. p. 634, 6 »ἡλσάμην scripsi διηλσάμην. Sylburgius ὀρσοθυρίδος. Cf. Sotades »ap. Athen. XIV. p. 621. B." cett. SCHN. bl. 535: »Mit Lobeck »zu Buttm. 2, 5, der S. 487 ebenfalls gerade die von Hrn. B. »ebenfalls angeführte Stelle des Sotadas anzieht." A. enkel: »διηλσάμην für ἡλσάμην, ohne dass an dem bedenklichen Anapaest in ὀρσοθύρης Anstoss genommen wäre." Waar; maar zonder dien anapaest kan het Homerische woord ὀρσοθύρη in geenen *iambicus* plaats vinden, of houdt misschien AHRENS dit woord voor bedorven? Ik zou, daar het tevens als *lemma* in 't *Etymologicum* voorkomt, daarin berusten en zelfs SYLBURGS ὀρσοθυρίδος op dien grond afwijzen, gelijk alle veranderingen daarop in de noot bij B. II: »Sylburg coniecit ὀρσοθυρίδος, Hemsterhuys καὶ τῆς ὀ. ὀρ. ἡλασ(σ)άμην, Lobeck ὀρσοθύρης διηλσάμην, »el ego quoque in *proecdosi* διηλσάμην conieci, fort. ὀρθύρης διηλσάμην, ut ὀρθύρη per syncopen pro ὀρσοθύρη sit dictum." In den tekst behoudt B. ὀρσοθύρης ἡλσάμην, hoezeer dat tegen de maat is, maar het woord ὀρσοθύρη staat zoo vast, en de zin vordert met zoovele kracht de bijvoeging van διά, dat ik trots den anapaest B.'s eerste vermoeden zou aannemen, en juist in zulke noodzakelijke afwijkingen van de strenge prosodische regel de aanleiding zou zoeken, waardoor later de Attische dichters, eerst reeds de *Tragici*, daarna en vooral de *Comici*, zich ten dezen aanzien meerdere vrijheid hebben veroorloofd; dat de *Tragici* vooral bij eigennamen den anapaest moesten gebruiken, en nu het bezigen van *dezen* voet in het midden van een vers tot dat ééne geval beperkten, heeft zijne natuurlijke redenen.

Fr. 20. B. I. »τῆμελοῦσι scripsi, vulgo αἶμα' ἔχουσι," »wofür" zegt A. »der ionische Dialect wenigstens τῆμελεῦσι verlangt.

»Leichter wäre aber die Aenderung $\beta\tilde{\upsilon}\mu'$ ἔχουσι d. i. Φυλακῆν »ἔχουσι s. ob. zu *Solon* fr. 10." SCHN. bl. 531: »sehr kühn con- »jicirt . . . Hrñ. Meinekes $\mu\tilde{\nu}\tilde{\eta}\mu'$ ἔχουσι fehlt." B. II. »In *proec-* »*dosi* τημελοῦσι scripsi, Meineke $\mu\tilde{\nu}\tilde{\eta}\mu'$ ἔχουσι, Ahrens $\beta\tilde{\upsilon}\mu'$ »ἔχουσι et praeterea v. 1. Νύμφης ἡδὲ Μαιάδος τ." MEINEKES vermoeden had gerust kunnen verzwegen worden, immers EUSTATHIOS' uitlegging Φυλάττουσι . . . καὶ οἶον ζώουσιν (?) laat enkel tusschen τημελεῦσι en het palaeographisch betere $\beta\tilde{\upsilon}\mu'$ ἔχουσι de keus. In het eerste vers heeft AHRENS gelijk: »Statt . . . »(τῶ τε e conj. für καί) möchte ich lieber Νύμφης ἡδὲ Μ. τ." De coniectuur is nog wel van BARNES.

Fr. 22. AHRENS: »Als Lesart der Codd. wird falsch angege- »ben προεκπονητὴ τηλέμβρωτε; nur B. hat προεκπονητὴ τηλέμ- »βρωτε (A »*etiam* τηλέμβρωτε," also προεκπονητὴ mit den Aus- »gaben)." Een gewaagd *derhalve!* B. II: »A τηλέμβρωτε, B »προεκπονητὴ τηλέμβρωτε" cell.

Fr. 24. AHRENS: »Gut ist geschrieben εἰδῶς τι· καὶ γὰρ οὐ »καλῶς ἐπίσταμαι für εἰδῶς· τί καὶ γὰρ οὐ καλῶς ἐπίσταμαι und »zwar κακῶς aus den Handschriften." SCHN. bl. 531: »Fr. 22 »ist Haupt Obs. Critt. p. 54 unberücksichtigt geblieben. Sehr »gefällig *verbessert* übrigens Hermann, Jahn Jahrbücher XXXIII, »3. p. 255 εἰδῶς τι· καὶ γὰρ οὐ καλῶς ἐπίσταμαι. Nur fordert »der Dialect ὦν." Ik zou dit *raden* noemen, of anders, zoo als de uitkomst geleerd heeft, *mis raden*. B. II. in de noot: »ἰρωστί· καὶ Hecker (nisi εἰρωστί malis) legebatur εἰδῶς· τί καὶ, »quod cum ineptum esset, Casaubon. καλῶς pro κακῶς coniecit." Ook in den tekst is ἰρωστί opgenomen.

Fr. 26. B. I. II: »καὶ scripsi, vulgo *νιν*." A. »wenigstens »sinngemäss."

De overige, meer algemeene opmerkingen van AHRENS (t. a p. bl. 841 vlg.) kunnen wij voor het oogenblikkelijk doel weglaten, ze betreffen het dialect van SIMONIDES en het onderscheiden der fragmenten van hem en zijnen naamgenoot, den Iambischen dichter van *Ceos*. Maar wij kunnen nog op eene andere manier den arbeid van BERGK toetsen, namelijk door zijne eigene vermoedens op denzelfden schrijver te bespreken. Op denzelfden schrijver, zeg ik, en dit is eene noodzakelijkheid van goede trouw, ten einde meerdere juistheid van vergelijking

te verkrijgen, anders is zeker de schrijver niet van dien aard dat hij zoo aanhoudende behandeling verdient. Overigens moet ik op nieuw herinneren dat niet de beoordeeling van B.'s werk als zoodanig, maar enkel die van de tweede uitgaaf in betrekking tot de eerste het doel van deze regelen kan uitmaken; terwijl ik thans B.'s eigene tekstveranderingen, voor zooverre zij nog niet in het bovenstaande voorkomen, de rij af behandelen zal. Fragm. 1. vs. 4. zie boven.

Vs. 5. B. I. ὄκως scripsi, vulgo ὄπως, unus cod. ὄμως, sed supra ὄπως; B. II. »ὄπως, A a. pr. m. ὄμως Scripseram ὄκως." Toch wel noodig naast ἀπρηκτον en ἡμέρην vs. 6, δοκέει vs. 9 enz.

Vs. 6 zie boven:

Vs. 8. De menschen, al hopende οἱ μὲν ἡμέρην | μένουσιν ἐλθεῖν οἱ δ' ἐτέων περιτροπάς. B. I. eveneens zonder noot. B. II. »aperte corruptus, fort. μένουσιν ἐλδωρ." Toch niet, de spreekwijz is Homerisch, vgl. *Il.* Δ 247:

ἢ μένετε Τρῶας σχεδὸν ἐλθέμεν,

en dat hebben lateren overgenomen, Aesch. *Eum.* 677:

μὲν ἄκουσαι πῶς ἀγῶν κριθήσεται,

en Pind. *Pyth.* III. 16:

οὐκ ἔμειν' ἐλθεῖν τράπεζαν νυμφίαν.

Vs. 10 zie boven.

Vs. 17. Vele menschen sterven na een moeijelijk leven εὖτ' ἂν μὴ δυνήσωνται ζόειν volgens B. II, met de noot »ζόειν Porson, ζάειν Grotius, ζώειν vulgo, sed locus graviter corruptus; »in *proecdosi* scripseram: οἱ δ' ἦν μὴ δυν. ζόειν, ἐπ' ἀρχόνην »κ. τ. λ., nunc conicio εὖτ' ἂν ἡδὺ νόσωνται ζόειν, Ahrens »εὖτ' ἂν μηχανήσωνται ζόην." Het ware heeft MEHLER gezien, die mij schrijft, dat het werkwoord ἡδύνειν evenzeer als het *substantivum* ζόη onder de verbastering schuilen moet: dan zal 't gemakkelijk wezen het vers te herstellen, daar de zin is: wanneer ze hun leven aangenaam hebben gemaakt, sterven zij, dus εὖτ' ἂν ἡδύνωνται ἢ ζόην, misschien plat prozaisch τὴν ζόην. Enkel is ἡδύνειν een wel wat te jong werkwoord voor SIMONIDES, maar de gissing van BERGK zou ons dwingen tot het aannemen van eenen vorm ζόειν, en dat is toch te sterk, zelfs op het gezag van PORSON.

Vs. 25 zie boven.

Fr. 2, vs. 2 zie boven.

Fr. 7. vs. 1. 10. 25. 32. 42. 45. zie boven.

Vs. 46. Er wordt gesproken over de vrouw die van de ezelin afstamt, en die — ik vertaal letterlijk naar den tekst van B. II — »uit noodzakelijkheid en onder berispingen met moeite »*immers* in alles genoeg neemt en het aangename arbeidt.” Het is nog niet zeer duidelijk wáárin het wangedrag van die vrouw gelegen is. Nu zegt B. II. »ἀρεστά haud dubie corruptum, coniiicio ἄτρεστα, quemadmodum asinus ipse ἀτρεύς »vel δτρεύς dictus est. Sed gravem praeterea hic locus labem »contraxisse videtur, nam sententia instituta parum recte »cedit. Possis credere quaedam excidisse, alia traiecta esse, »exempli gratia: ἡ σύν τ' ἀνάγκη σύν τ' ἐνιπῆσιν μόγις | »καὶ πονήσατο | ἄτρεστα· τόφρα δ' | . . . ἔστερξεν ὦν ἅπαν- »τα . . . | . . . ἔσθίει κτλ. Sed fort. scrib. ἡ σύν τ' ἀνάγκη σύν »τ' ἐνιπῆσιν μόγις ἄτρεστα” (drukf. voor ἄτρεστα) »τεφρὰς ὡς »ὄνος πονήσατο· ἔστερξεν ὦν πάντ'· ἔσθίει κτλ.” Ik zou niet zoo vèr gaan. M. i. is de verklaring mogelijk ἔστερξεν καὶ πονήσατο (en dan κἀπότησατο) ἅπαντα [τὰ] ἀρεστά, met moeite en onder berispingen is ze tevreden en werkzaam omtrent alles . . . wat aangenaam is. Het weglaten van het lidwoord maakt geene zwarigheid, zoodra men de constructie zelve slechts toelaat, enkel weet ik geen weg met het overtollige ὦν. De constructie zelve is eene soort van ἐν διὰ δυοῖν en dus logisch foutief, hoewel dit niet wegneemt dat ze voorkomt op sommige plaatsen.

Vs. 65. B. I. »αἰεὶ Koelerus, vulgo αἰεὶ.” B. II. »αἰεὶ scripsi, »v. αἰεὶ.” Goed.

Vs. 76 zie boven.

Vs. 95. Er staat in den tekst:

Τὰ δ' ἄλλα Φῦλα ταῦτα μηχανῆ Διὸς
ἔστιν τε πάντα, καὶ παρ' ἀνδράσιν μένει.

B. I. eveneens zonder noot. B. II. »corruptus videtur coniiicio »ἔστιν τ' ἐπ' ἄτη καὶ παρ' ἀνδράσιν μένει.”

Vs. 100 zie boven.

Vs. 56. B. 1. »ἰερά . . . unus cod. ap. Stob.” B. II. » . . . ali- »quando conieci hunc versum collocandum esse post v. 47.,

»contra v. 48. 49. traiciendos post v. 54., non tamen Athenaei locus hoc commendat.” Om mijne lezers het oordeel ligter te maken zal ik de beide lezingen onder elkaar zetten, met de cijfers der andere lezing daarnaast. De tekst heeft B. II:

46. τόφρα δ' ἐσθίει μὲν ἐν μυχῶ	46.
47. προνύξ, προῆμαρ, ἐσθίει δ' ἐπ' ἐσχάρη·	
54. ὁμῶς δὲ καὶ πρὸς ἔργον ἀφροδίσιον	48.
55. ἐλθόνθ' ἑταῖρον ὄντινῶν ἐδέξατο.	49.
49. Τὴν δ' ἐκ γαλῆς, δύστηνον οἰζυρὸν γένος	50.
50. κείνη γὰρ οὐ τι καλὸν οὐδ' ἐπίμερον	
51. πρόσεστιν, οὐδὲ τερπνόν, οὐδ' ἐράσμιον·	
52. εὐνῆς δ' ἀληνῆς ἐστὶν ἀφροδίσις,	
53. τὸν δ' ἄνδρα τὸν παρόντα ναυσίῃ διδοῖ·	
56. κλέπτουσα δ' ἔρδει πολλὰ γείτονας κακά,	55.
48. ἄθυστα δ' ἱρὰ πολλάκις κατεσθίει.	56.

terwijl volgens B. zou moeten staan:

47. ἐσθίει δ' ἐπ' ἐσχάρη,	47.
ἄθυστα δ' ἱρὰ πολλάκις κατεσθίει.	56.
49. Τὴν δ' ἐκ γαλῆς, δύστηνον οἰζυρὸν γένος	49.
53. ναυσίῃ διδοῖ.	54.
ὁμῶς δὲ καὶ πρὸς ἔργον ἀφροδίσιον	48.
55. ἐλθόνθ' ἑταῖρον ὄντινῶν ἐδέξατο,	49.
κλέπτουσα δ' ἔρδει πολλὰ γείτονας κακά.	55.

ATHENAEOS zegt verder niets, dan dat het vs. ἄθυστα δ' ἱερά enz., zoo als hij leest, *περὶ τῆς ἀκόσμου γυναικός* gebruikt wordt, hetgeen in mijn oog geene praesumptie voor ééne van beide meeningen geeft. Evenwel is het niet te betwijfelen dat B. zich vergist. De vrouw die van de offeranden snoept, vs. 56 (48) stamt zeker eer van de kat af dan van de ezelin, en ook de andere omzetting is valsch, dan zouden vs. 55 (52) en vs. 48 (54), tweemaal hetzelfde bevatten, de *εὐνὴ ἀφροδίσις* en het *ἔργον ἀφροδίσιον*, terwijl bij het vorig soort van vrouwen dat onderwerp geheel onaangeroerd zou blijven, en, wat het ergste is, dat soort van vrouwen waar geheel van de *Ἀφροδίτη* zou gezwegen worden, bestaat uit de kleindochters van de ezelin, een dier waarvan de reputatie vooral bij de *Grieken* bekend is. Het eenige wat ik niet stellig zou bestrijden, zou wezen eene omzetting der beide plaatsen, waar van het *ἔργον ἀφροδίσιον*

spraak is, vs. 48 vlg. en vs. 53 vlg., zelfs ben ik niet vèr van het vermoeden dat dit B.'s bedoeling is, maar zulk eene verwisseling schijnt mij geheel overbodig.

Fr. 12 staat:

Σπλάγχυν' ἀμπέχοντες αὐτίκ' ἰκτίνου δίκην.

B. I. II. »Videtur ἀμφέποντες legendum esse." Te regt.

Fr. 17 zie boven.

Fr. 18 staat:

Καὶ σαῦλα βάλειν, ἵππος ὡς κορωνίης.

B. I. »κορωνίδης Welckerus, vulgo κορωνίτης." B. II. »κορωνίης »scripsi, et sic etiam G. Dindorf, κορωνίδης Welcker, vulgo »κορωνίτης, quod defendit Meineke, sed choliambis usum esse »Simonidem non probabile." Zeker niet.

Fr. 20 zie boven.

Fr. 22. B. I. *Πολλόν με δεῖ προεκπονεῖν, Τηλέμβροτε* met de noot: »Coraës emendavit, codd. *πρεκπονητὴ τηλέμβροτε.*" B. II. ([†]H) *πολλὰ μὲν δὴ προεκπονή, Τηλέμβροτε* met de noot: »[†]H »adieci. — *Τηλέμβροτε, Α τηλέμβρωτε, Β προεκπονητὴ τηλέμ- »βρωτε.* Coraës conl. *πολλόν με δεῖ προεκπονεῖν* (Nauck *δεῖ γὰρ ἕκπ.*) κτλ."

Fr. 27. B. II. leest:

Αὕτη δὲ φοξὴ χεῖλος Ἄργεῖν κύλιξ.

voor *φοξίχειλος*, met eene langere noot. Ik geloof het niet, want dan zou *χεῖλος* νόορ *φοξή* geplaatst wezen. B. I. heeft *φοξίχειλος*.

En zoo hebben we dan het regt, afscheid te nemen van eenen dichter, wiens kennismaking langer heeft geduurd dan ons lief was, en ons, gelijk van zelf spreekt, nog niet het regt geeft, B.'s geheele werk te beoordeelen. Maar het aangehaalde is genoeg voor eenige gevolgtrekkingen die hier niet wel verzwegen mogen worden. Het eerste, wat zich aan onze onwillige overtuiging opdringt, is de onmagt der kritiek ²⁰, wel-

²⁰) Ik zal nog een paar noten overschrijven als sprekende bewijzen van hetgeen in den tekst gezegd wordt. Eene der meest afdoende is die op *ΑncHIL. 60. vs. 4*, waar van den goeden veldheer gezegd wordt dat hij is *ασφαλῶς βεβηκῶς ποσσί, καρδίας πλέος*. Nu staat B. II. »*ποσσί, καρδίας »πλέος* scripsi, Galen. *ποσὶ καρδίας* (poster. I. *καρδίας*) *πλέος*. Longe

ke in deze verzen van SIMONIDES, wier tekst in menig opzigt bedorven maar over het algemeen vrij leesbaar is, uiterst weinig verbetering heeft kunnen brengen, zelfs zoo, dat in dit opzigt de tweede uitgaaf, hoezeer ook overigens boven de eerste uitmuntende, bijna geen stap is vooruitgegaan; de eenige winst bestaat in het laten varen van eene of andere vermeende emendatie. En dat 't bedoelde opzigt een der allerbelangrijkste is zal niemand ontkennen; het is zelfs van dien aard, dat eene *afzonderlijke* uitgaaf van SIMONIDES, zonder veel grootere aanwinsten dan deze, allen wetenschappelijken grond zou ontberen en alleen door het gebrek aan exemplaren bij het lezend publiek zou kunnen gewettigd worden. Deze opmerking evenwel geldt niet hier, waar ons eene verzameling van alle *Lyrici* wordt aangeboden, en nu er dan eene tweede uitgaaf van SIMONIDES wezen moest, stemmen wij in met B.'s handelwijs de verbeteringen die aan de uitgave konden gebragt worden in te voeren, al betreffen ze ongelukkigerwijs alleen de bijzaken.

» aliam lectionem praebet Dio" (Chrysost.) » ubi vulgo καὶ ἐπινοήμασιν δασύς, » unde olim κάπινώμασιν δασύς scripsi, sed codd. καὶ ἐπὶ κνήμασι (κνή- » μασιν), quod non recte probat Emperius, qui interpolationibus auctos esse » censet V. 3. et 4, pro quibus unum hunc a poeta profectum esse putat:

» ἀλλὰ μοι ὄϊκός τις εἴη καὶ ἐπὶ κνήμασιν δασύς.

» At Dio memoriter haec adscripsit. Geel. coni. ποσσί, καὶ τριχὸς πλέως, » Kayser καὶ τριχώματος πλέως, Schneidewin καὶ τριχουλίη δασύς, ipse » aliquando καὶ ἐπὶ γναθμοῖσιν δασύς conieci."

Nog bekender is HIPPOXAX 49. vs. 1, waar B. met overdreven beschroomdheid *Μιμνή κατομήχανε* in den tekst heeft laten staan. De noot B. II. zegt: » κατομήχανε, Ciz. Vit. 1. 2. κατομήχανε, cod. Huet. κατομόχαιε, » ap. Brink καταμόχανε. Meineke coni. κακ' ὦ μήχανε, Brink κακ' ὦ μοχ- » θηγέ, Schneidewin κάτωμ', ὦ Χίτε, M. Schmidt κατομέ, μυσχγέ, ego » 'κατόμνω (i. e. Ἐκατόμνω) χαῖρε, vel κατ' ὦν μου χαῖνε, nisi latet » obsoletum aliquod adiectivum, velut κατωνακαῖε i. e. κατωνακοφόρε." Ref. staat er niet voor in dat dit alle bekend gemaakte gissingen zijn, en B. kon trouwens niet anders doen, dan ze allen getrouw opnemen, vooral daar men hem zeker het overslaan van een enkel dezer verzinsels als een misdrijf zou hebben aangerekend. Maar dit is geene wetenschap. Dit is raden, rondtasten in den blinde, en het niet eens weten als men soms het ware gevonden heeft, want al radende heeft BERGK ééne helft der ware lezing gevonden en SCHNEIDEWIN de andere: *Μιμνήκατόμνω Χίτε* is de hand van HIPPOXAX. Maar wat moeten niet-litteratoren, wat litteratoren die geene specialiteiten voor de *Lyrici* zijn wel denken bij het lezen van zulke noten, en haar aantal in het boek is *legio*.

Dit brengt me tot eene tweede opmerking. Onder die verbeteringen heeft B., en het strekt aan beide partijen tot eer, in ruime mate gebruik gemaakt van de opmerkingen zijner recensenten, hoezeer hij doordrongen is van de onregtvaardigheid van hun oordeel in het algemeen, gelijk uit de voorrede blijkt (p. vii). Jammer dat er dat uit blijkt. Bij B.'s overige korthed zou stilzwijgen geene verwondering hebben verwekt, en het ware misschien aanleiding geworden, om nu die πόλεμος οὐ Φατός dan toch ook menige goede vrucht gedragen heeft, elkaar nog eens over deze tweede uitgaaf de hand te reiken, waarin dan toch aan de tegenpartij zoo dikwijls regt is bewezen, en waardoor, niemand zal het ontkennen, de Grieksche litteratuur eene groote aanwinst gedaan heeft, terwijl toch het werk dat B. op zich heeft genomen, het verzamelen van alle fragmenten, hoogst ondankbaar genoemd moet worden. Immers wanneer men gedwongen is, zelfs onmetrische verzen gelijk VII. 100: ἄπασαν, ὅστις σὺν γυναικὶ πέλεται en fr. 17. καὶ τῆς ὀπισθεν ὀρθοθύρης ἡλφάμην in den tekst te laten staan en dit buiten twijfel de beste handelwijze is, dan blijkt hoe veel aangenamer het is geene nieuwe uitgaven te bewerken maar enkel nu en dan alleen op die plaatsen opmerkingen te maken, waar men meent iets deugdelijks te hebben gevonden. B. heeft zich voorts, in deze tweede uitgaaf, zeer voorzigtig betoond en zijnen tekst veel nader bij de hss. gebracht, dan in de eerste; voegt men daarbij wat op iedere bladzijde in het oog springt, dat hij thans ook de bronnen veel beter kent, ten minste veel beter mededeelt dan in de eerste editie, dan is het blijkbaar dat zoo iemand ooit de moeilijkheden in der daad wegnemen zal, hij in B.'s werk een allerge-wigtigst hulpmiddel zal vinden, en dat het meeste wat minder *artis* dan *laboris* was thans gedaan is, maar het werk dat *artis* en *ingenii* is moet nog gedaan worden, en zal, hopen we, nog wel eens in verloop van tijd door BERGK gedaan worden; het kan moeilijk aan eene meer geschikte hand worden opgedragen.

Laat ons na dit ontmoedigende werk de *Lyrici* een oogenblik vaarwel zeggen, om ons op te houden bij eenen dichter dien BERGK alleen in zijne *Anthologia* heeft opgenomen, den voor eenige jaren zoo dikwerf genoemden BABRIOS, of BABRIAS, gelijk

HECKER²¹ meent, dat die naam naar analogie van CHABRIAS moet worden geschreven. B. had in de *Anthologia* natuurlijk eene soort van standaardtekst op te nemen, en kon in zulk een overzichtswerkje geen aanvang maken met het ziften van het echte en het valsche, dat het Athoise hs. ons gegeven heeft. Wat hij aan LACHMANN'S tekst heeft veranderd, behalve het veelvuldige herstellen van de overgeleverde lezing, vinden wij *Anth. Lyr.* VIII vlgg.; in 't algemeen wijkt LACHMANN te veel van de traditie af, BERGK heeft er zich welligt te veel aan gehouden, maar omtrent beiden geldt, dat hunne fout zich veel meer uit den aard van hun werk laat verontschuldigen dan met de tegenovergestelde 't geval zou zijn: LACHMANN, die eene kritische uitgaaf bezorgde, mag ieder vermoeden in zijne noten opnemen, en ook in zijnen tekst veel meer dan BERGK; deze immers geeft alleen eene teksteditie, en moet zich derhalve tot de overlevering en de ontwijfelbare verbeteringen bepalen. Overigens is zooveel zeker, dat de poetische waarde althans dezer stukken zeer veel verschilt; en reeds de zoogenaamde voorrede tot het eerste boek, die met *γενεῇ δικαίων ἦν τὸ πρῶτον ἀνθρώπων* begint, is zooveel slechter dan het overige, dat bij mij sedert lang het vermoeden is opgekomen, of ze niet later is bijgevoegd, en nadat de fabels alphabetisch geschikt waren. Bij die gelegenheid zou dan het ware *προίμιον*, dat met *Μῦθος μὲν, ὃ παῖ βασιλέως Ἀλεξάνδρου* begint, op zijne tegenwoordige plaats tusschen 107 en 108 aan het hoofd van de letter M geraakt zijn, juist als ware het éene der fabels. Want in de eerste plaats is het ondoenlijk, eene verdedeling in twee boeken te verdedigen waarvan het eerste 107 en het andere niet meer dan omstreeks 50 fabels zou hebben bevat, maar al wilde men aannemen, dat oorspronkelijk die ongelijkheid niet bestond en dat het verloren deel aan het einde zoo groot zou geweest zijn, ook dan valt in het oog, dat *aan het begin* eener verzameling van Aesopische fabels eene inleiding als het tweede *prooemium* zeer gepast was: de opgaaf, van waar de *μῦθος* is ontstaan, hoe hij naar *Griekenland* is overgekomen,

21) ALFONSI HECKERI *Epistolae criticae ad F. G. SCHNEDEWINUM* V. Cl. pars secunda. *Philol.* V. 414—512, zie vooral p. 489.

en wat de schrijver zelf gedaan heeft; de vermelding der vijf eeuwen daarentegen, der gouden eeuw en der anderen, is zonder aanleiding en knoopt zich ook in de verzameling aan niets vast; bovendien is een verslag omtrent het ontstaan van den *μῦθος* en het verdere zoo even genoemde *in het midden* eener verzameling van *μῦθοι* niet op zijne plaats. Er bestaat evenwel ééne groote zwaarigheid. BABRIOS zegt vs. 16 *ἐκ δευτέρου σοι τήνδε βιβλὸν ἀειδῶ*, en wijst ook in de vorige verzen op hen, die binnengegaan zijn door de deur welke hij geopend had. Maar hieruit volgt alleen, dat BABRIOS reeds fabels had uitgegeven eer hij het tweede *προίμιον* schreef, maar volstrekt niet, dat dit de eerste 107 zijn, immers wij missen iedere autoriteit om die alphabetische schikking aan den dichter toe te schrijven, en de innerlijke waarschijnlijkheid doet veeleer denken, dat dit op de scholen gebeurd is, waar BABRIOS zeker veel gebruikt werd; dit laatste blijkt ten overvloede uit het hs. van DOSITHEOS maar behoeft niet eens een betoog: eene metrische bewerking van AESOPUS beval zich zelve op ieder school aan, en AESOPUS was reeds ten tijde van den Aristophanischen PISTHETAEROS een schoolboek. Al mogten dan ook thans in onze collectie fabels zijn opgenomen, die BABRIOS vroeger dan het tweede *προίμιον* geschreven, ja zelfs uitgegeven heeft, dan ligt daarin nog geene reden, om de alphabetische volgorde voor oorspronkelijk te houden en aan BABRIOS toe te kennen, om die wonderlijke verdeeling in twee boeken te behouden gelijk nog LACHMANN gedaan heeft (B. zwijgt hierover), of aan het tweede *προίμιον* zijne ware plaats aan het hoofd der geheele collectie te ontzeggen, waardoor dan het eerste vervallen moet. Maar is het waar dat de aesthetische redenen voldoende zijn om dat eerste *προίμιον* te veroordeelen? Mij dunkt ja, omdat zich laat bewijzen dat een stuk onecht is, dat eveneens in den *codex Athous* staat en waarvan de taal niet slechter is dan van dit. Immers in de twaalfde fabel staan verscheidene verzen, welke in eene andere recensie niet voorkomen, die namelijk welke CORAY gedrukt heeft; en het blijkt, dat die verzen onecht zijn, omdat door weglating daarvan de zin duidelijk en de fabel een lief versje wordt; zoodra men dit gezien heeft valt in het oog, dat de redactie van het Athoise hs. groote interpola-

ten heeft ondergaan, en dat het dus aan de kritiek vrijstaat, de aesthetische gronden misschien niet als beslissend, maar toch zeker als waarschijnlijkheidsredenen aan te voeren. Om evenwel eerst het punt van uitgang te winnen dat ik genoemd heb, zal ik hier de fabel volgens BERGKS lezing, maar met LACHMANN'S varianten overnemen, en de verzen welke ik voor onecht houd door verschil van druk aanwijzen, omdat de gewone teekenen van onechtheid reeds door B. gebruikt zijn en ik dus om verwarring te voorkomen tot anderen mijne toevlugt nemen moet. Overigens moet hier nog worden bijgevoegd, dat ik de opmerking van het volstrekt verkieselijke der kortere redactie boven de geïnterpoleerde aan eene mededeeling van mijnen vriend HALBERTSMA verschuldigd ben.

Ἄγροῦ χελιδῶν μακρὸν ἐξεπωτήθη ²².

εὔρεν δ' ἐρήμοις ἐγκαθημένην ὕλαις

ἀηδὸν ὀξύφωνον · ἢ δ' ἀπεθρήνει

Ἴτυλον ἄωρον ἐκπεσόντα τῆς ὄρης.

5. ἐκ τοῦ μέλους δ' ἔγνωσαν αἱ δὴ ἀλλήλας ·

καὶ δὴ προσέπτυσάν τε καὶ προσωμίλου.

χὴ μὲν χελιδῶν εἶπε · » Φιλτάτη, ζῴεις;

» πρῶτον βλέπω σε σήμερον μετὰ Θράκην.

²²) Vs. 1. *μάκρ'* ἀνεξεπωτήθη LACHMANN'S tekst (A) met de noot: »*μάκρ'* » ἀνεξεπωτήθη L''(ACHMANN) » *μακρὰν* ἐξεπωτήθη A''(thous codex) » *μακρὰν* » ἐξεπωτήθη C''(ORAY) » p. 90."

4. τὸν Ἴτυν A (LACHMANN'S tekst), » Ἴτυν C, Ἴτυλον AB''(OISSONABE). ITYS is de zoon van PHILOMELES zuster PROKNE, de dochter van PANDION, ITYLOS de zoon van PANDAREUS' dochter AEDON (*ἀηδὼν*), in wier geschiedenis de zwaluw niet voorkomt, want daar is de beroemde NIOBE hare schoonzuster. Wanneer we mogten aannemen, dat BABRIOS den oudsten ons bekenden vorm der mythe volgt, alleen met invoeging der aldaar niet genoemde schoonzuster als zwaluw, dan zou *Odyss.* τ. 518 vlgg. voor Ἴτυλον pleiten, maar BABRIOS heeft aan de Atheensche mythe, dus aan PROKNE en ITYS gedacht, blijkens vs. 8, om van het onechte 21 niet te spreken. Overigens is PROKNE de nachtegaal, en PHILOMELE de zwaluw, bij de Grieksche schrijvers en bij den geleerden VARRO, terwijl de overige Latijnsche auteurs het omkeeren.

5. 6. » om(isit) C.'' ἔγνωσαν voor ἀνέγνωσαν, het overtollige αἱ δὴ en de zin zelf wijzen aan hoezeer men deze verzen kan missen, terwijl het juist in den smaak van een *interpolator* valt, breed uit te meten wááaraan de zusters elkaar herkend hebben. Echter staat ook 6l. 3: καὶ πως συνεμβόλησαν οἱ δὲ ἀλλήλοις.

7. » *χ'* ἢ C, ἢ A'' — » *φρησί* C''. — » *ζῴοις* C''.

- »ἀεὶ τις ἡμᾶς πικρὸς ἔσχισεν δαίμων·
 10. »καὶ παρθένοι γὰρ χωρὶς ἤμεν ἀλλήλων.
 »ἀλλ' ἔλθ' ἐς ἀγρὸν καὶ πρὸς οἶκον ἀνθρώπων·
 »σύσκηνος ἡμῖν καὶ Φίλη κατοικήσεις,
 12*. (ὄπου γεωργοῖς κούχι θηρίοις ἕσεις.)
 [»ὔπαιθρον ὔλην λεῖπε καὶ παρ' ἀνθρώποις
 »δμῶροφόν μοι δῶμα καὶ στέγην οἴκει.]
 15. »τί σε δροσίξει νυκτὸς ἔννυχος στίβη
 »καὶ καῦμα θάλπει; πάντα δ' ἀγρώτην τήκει·
 [»ἄγε δὴ σεαυτὴν σοφᾶ λαλοῦσα μήνυσον.»]

9. 10 »om C". Men zou vs. 10 verlangen *παρθένοι οὔσαι*, en dan is het nog niets eens waar: νόορ PROKNEs huwelijk waren PANDIONs dochters niet gescheiden. Dan is *πικρὸς* een onjuist beeld naast *ἔσχισεν*, en de verklaring met *καὶ γὰρ* is niet zeer dichtelijk; de zin kan de verzen ontberen.

11. »conf. 108. 15" *εἰς οἶκον ἐλθεῖν ὑπὸ τε τοίχων ἀνθρώπων*. Welke overeenkomst bestaat hier?

12*. *ὄπου* enz., bij A 18, »habet C, om. AB" en daarom schijnt Bk. het vs. anders te hebben genoteerd, maar de tegenstelling van *γεωργοῖ* en *θηρία* is toch wat al te slecht; al is CORAYS redactie beter dan die in den *Athous*, daaruit blijkt nog niet dat de eerste geheel zuiver is; en het missen van dit vs. in den *Athous*, zijne overtolligheid voor den zin, en de genoemde tegenstelling pleiten tegen de echtheid.

13. 14. »quos ex alia recensione esse D"(übner) »et M"(eineke) »viderunt, »om. C p. 90", hoewel op andere plaatsen bij CORAY daarop verwezen wordt. Het is zeker alleen zakelijke herhaling van 11. 12; *ὔλη ὑπαιθρος* is pleonasme, even als *δῶμα καὶ στέγην*, of men moest *ὔπαιθρος* en *ὀμώροφος* als tegenstelling willen verdedigen, en *ὀμώροφος στέγη* kan evenmin goed worden gezegd, omdat de oorspronkelijke beteekenis van *στέγη* ook *dak* is.

15. »πικρὸς M"(eineke, en A) »νυκτὸς A", zonder tegenstelling en vooral naast *ἔννυχος* is dit laatste niet wel te houden. — »*στίβη* A."

16. »*ἀγρώτην* A, *ἀγρῶτιν* B, *τέρπει* L, *τήκει* AB", en zoo *ἀγρότιν* *τέρπει* A. Het eerste is om de maat veranderd, daar het toch wel als uitgemaakt mag worden aangenomen dat de voorlaatste voet *altijd* een *iambus* moet wezen; het wordt bovendien versterkt door het voorkomen van *ἀγρότης* in 34. 1, waar uit A en SUDAS geene variant wordt opgegeven, en van *ἀγρόται* 37. 5, insgelijks zonder variant. De *ἀγρότης* is de zwaluw, volgens het onbetwiste vs. 11, en dus moet iets aangenaams worden aangeduid, gelijk *τέρπει* doet, om aan de nachtegaal hetzelfde leven aan te raden.

17. »*σωφρονοῦσά γ' ἰδρυσον* L", waardoor de maat gered wordt, maar dan staat *γε* zonder zin, en de afwijking van het hs. is te groot. B. verwerpt het vers, en ik wil hem daarin gaarne volgen, hoewel beide lezingen het hebben; het *σοφᾶ λαλοῦσα* komt me ondragelijk voor, en ook *μήνυσον* heeft bij voorkeur ongunstige beteekenis, wat hier niet past; de zin kan dit vs. missen.

τὴν δ' αὖτ' ἀηδῶν δξύφωνος ἡμείφθη·

»Ἐὰ με πέτραις ἐμμένειν ἀοικήτοις·

20. »καὶ μὴ μ' ὀρεινῆς ὀργάδος σὺ χωρίσσης.
 »μετὰ τὰς Ἀθήνας ἀνδρα καὶ πόλιν Φεύγω
 »οἶκος δέ μοι πᾶς κἀπίμιξις ἀνθρώπων
 »λύπην παλαιῶν συμφορῶν ἀναξάινει.»

Παραμυθία τίς ἐστὶ τῆς κακῆς μοίρης

25. λόγος σοφός καὶ μοῦσα καὶ Φυγὴ πλήθους·
 λύπη δ' ὅταν τις (οἴσιν) εὐθενῶν ᾤφθη,
 τούτοις ταπεινὸς αὖθις ὦν συνοικήσῃ.

19. ἀ(σ)οικήτοις naast πρὸς οἶκον ἀνθρώπων als slot van vs. 11 is metrisch vreemd, maar staat ook 45. 2 zonder variant.

20. 21. »om C, »ὀργάδος B, ὀρχάδος A, χωρίσης A.» Er bestaat geene reden voor σὺ, dat op een aanvusel gelijkt; ook χωρίσης is niet boven twijfel verheven en zeker enkel om de maat toegelaten, en ὀργάδος naast ὀρεινῆς is onverwacht, daar het van lage, vruchtbare plaatsen pleegt te worden gebruikt, maar dit kan uit Eurip. *Rhes.* 282 (zelf een twijfelachtig stuk) καὶ πῶς πρὸς Ἴδης ὀργάδας πορεύεται worden verdedigd; μετὰ τὰς Ἀθήνας is het lidwoord overtoellig, zoo als ook μετὰ Θράκην vs. 8 aanwijst, en ἀνδρα kan in PROKNES geval niet veel anders beteekenen dan eenen echtgenoot, hetwelk hier geenen zin geeft.

22. »καὶ ἐπίμιξις A, ἣ τε μίξις C.» Het ligt voor de hand dat het eerste, na toepassing der noodige κρᾶσις, te verkiezen is, zoo als dan ook de uitleggers hebben gedaan.

23. »λύπην A et C p. 89 et 346, μνήμην C p. 90, ἀναφλέξει C p. 90.» Hier schijnt juist die lezing fout, welke overigens de beste is, die van CORAY op bl. 90, ten minste ἀναφλέξει kan niet blijven, en dit pleit dus ook tegen μνήμην, dat ook ligter voor λύπην als verklaring kon worden opgenomen, dan anders om.

24—29. »om C», te regt naar mijn inzien. Immers de moraal van deze fabel is deze: den bedroefde past eenzaamheid, of anders: ieder haat de plaatsen waar hij ongelukkig is geweest, maar volstrekt niet wat de beide eerste regels zeggen: wijze toespraak, de Muze en eenzaamheid zijn troost voor het ongeluk, want de μοῦσα der nachtegaal speelt hier volstrekt geene rol, en de toespraak, de λόγος σοφός, komt alleen voor als poging om haar aan de eenzaamheid te onttrekken, zoodat die beide termen eer tegenover elkaar dan als verbonden kunnen opgegeven worden. De beide laatste regels hebben geen verband met de zoo even genoemden, en zijn nog vreemder aan de fabel: het is onaangenaam, als ongelukkigen te wonen onder degenen die ons in welstand hebben gezien. Het ἐπιμίθιον in proza, hoewel zeker niet van ΒΛΕΒΡΙΟΣ zelf, komt beter uit dan een van beide deze poetische.

26. »οἷς ἄν add. Bekkerus», en zoo A, beter dan BERGKS οἷσιν, wegens het onbepaalde van de bedoeling. — »εὐσθενῶν A B», blijkbaar fout.

27. »ὦν D M, ὦν A.» Het eerste heeft de schrijver bedoeld, en dit is weder een argument tegen de echtheid, want volgens de taalregels behoort αἰθις bij ταπεινὸς ὦν terwijl het bij συνοικήσῃ bedoeld werd.

᾽Οτι συμφέρει τῷ ἡδίκημένῳ πόρρω γενέσθαι τῶν εἰς ἀνάμνησιν αὐτὸν φερόντων κακῶν.

Men neme de proef door het stukje afzonderlijk te lezen met de uitgespatiede verzen, en ook zonder dezelve; in het tweede geval is de verbinding der zinnen wel eenigermate los, maar toch niet hinderlijk, en juist die geringe zamenhang kan aanleiding tot de invoegingen zijn geweest, maar men verkrijgt een lief verstaanbaar stukje, waaruit bijna al het gezwollene verdwenen is. Wil men een ander voorbeeld? De 52^e fabel luidt bij BERGK:

εἰς ἄστῳ τετράκυκλον ἄρρενες ταῦροι
ἄμαξαν ὄμοις εἶλκον. ἢ δ' ἔτετρίγει,
καὶ τὸν βοώτην θυμὸς εἶχε ²³. τῆ δ' οὕτως
ἔγγυς προσελθὼν εἶπεν ὡς ἀκουσθῆναι·

5. »᾽Ω παγκάκιστον κτημάτων, τί δὴ κρῶζεις,
»ἄλλον ἐπ' ὄμοις φερομένη σιωπώντων;»
Κακοῦ πρὸς ἀνδρὸς ἔστι μακρὸν οἰμῶζειν
ἄλλων πονούντων, ὥσπερ αὐτὸς εἰ κάμωνι.

᾽Ο μῦθος τοῦτο λέγει μηδαμῶς ἐν τοῖς πράγμασιν ἄλλων πονουμένων ἄλλους ἀδίκως οἰμῶζειν καὶ πόνους ἀλλοτρίους ἑαυτοῖς ἐπιγράφειν.

Deze fabel zij aangehaald als een staaltje van den wansmaak dien we nog onder deze *Babriana* bezitten. Zij opent reeds met de belagohelijke dubbelzinnigheid ἄστῳ τετράκυκλον, die zich aan iedereen bij de eerste lezing opdringt, daarna wordt over ἄρρενες ταῦροι gesproken, en ons geleerd, dat als die mannetjes stieren trekken, ze dat met hunne schouders doen. De βοώτης (men zou verwachten ἀμαξεύς), een naauwgezet man, gaat in zijnen toorn zoo nabij den wagen, dat hij gehoord wordt, als of de wagen hard van gehoor was; overigens is het verstandig dat hij sprak οὕτως ὡς ἀκουσθῆναι, anders waren het woor-

²³) Het is hier niet noodig alle varianten op te geven: εἶχε heeft het hs., waarvoor LACHMANN te regt εἶλε geschreven heeft; toen de wagen kraste, ontstak hij in toorn; εἶχε zou wezen: hij was toornig (gedurende al dien tijd).

Vs. 6. ἄλλον zal wel enkel drukfout wezen voor ἄλλων.

Vs. 8 staat naar DÜNNERS gissing, het hs. heeft ὡσπίπερ αὐτὸς κάμων en LACHMANN ὡσπίπερ κάμων αὐτός, beide tegen de maat, ten zij men in het laatste κάμων invoert, maar LACHMANN verwerpt beide regels.

den in den wind geweest. En kan die ossendrijver zich zoo ver van den wagen af hebben bevonden als hier schijnt? Maar genoeg, de wagen wordt beknord omdat hij kraakt, en de moraal is duidelijk diegene, welke in beide ἐπιμύθια wordt opgegeven, maar de wagen had met eenig regt kunnen antwoorden, dat hij ten minste niet ἐπ' ὤμοις Φερομένη was, niet op de schouders gedragen werd, hetwelk eene nieuwe manier van trekken zou zijn; θηρίον als scheldwoord tegen den wagen gebruikt kan er nog even door. Maar om nu tot de hoofdzaak terug te keeren en zonder van B. te vergen, dat hij in zijne *Anthologia* die taak op zich genomen zou hebben, wenschte ik deze fabel en al wat even slecht is weg te werpen. Misschien is het mogelijk, hier enkele daarvan met juistheid aan te wijzen. De boer die zijne hark verloren heeft wil aan zijne knechts eenen eed afnemen dat zij onschuldig aan den diefstal zijn, hij brengt ze dus naar de stad, denkelijk naar den *naasten* tempel, maar niet omdat de goden op het land te dom zijn, gelijk we naar aanleiding van deze verzen geneigd zouden zijn aan te nemen (6 vlgg.):

τῶν γὰρ θεῶν δοκοῦσι τοὺς μὲν εὐήθεις
ἀγροὺς κατοικεῖν, τοὺς δ' ἐσωτέρω τείχους
εἶναί τ' ἀληθεῖς καὶ τὰ πάντ' ἐποπτεύειν.

Ook hindert hier ἐσωτέρω voor ἔσω. Vs. 11 hebben overigens zoo BERGK als LACHMANN de slechte accentuatie κῆρυξ behouden; het is immers onbetwist dat de υ lang is.

Het ἐπιμύθιον van de negende fabel strijdt met het stuk zelf: de visscher fluit, maar er komen geene visschen, daarop werpt hij 't net uit en vangt hen; nu verwijt hij hun dat ze niet vroeger en goedschiks zijn gekomen. De moraal moet dus wezen: die niet hooren wil moet voelen; al is het beeld zeer slecht gekozen. Maar de moraal van het ἐπιμύθιον doet hier niets ter zake: geen winst zonder moeite; als ge gewonnen hebt, scheld en speel dan (vs. 11 vlgg.):

οὐκ ἔστιν ἀπόνως οὐδ' ἀλύοντα κερδαίνειν·
ὅταν βαλὼν δὲ τοῦθ' ἔλῃς ὅπερ βούλει,
τότε κερτομεῖν σοι καιρός ἐστι καὶ παίζειν.

Hier is ook τοῦθ' ὅπερ βούλει overtollig, en men zou het *imperfectum* verlangen.

De fabel van den wolf, die op het schreeuwende kind wacht, hetwelk de oude vrouw dreigt hem te zullen geven, heeft hier, 't zij in 't voorbijgaan gezegd, een onverwacht slot: de woorden der vrouw op het einde, die tegen den avond zegt »als de wolf »komt, zullen wij hem doodslaan», komen hier niet voor, maar de wolf komt te huis zonder buit en wijt dat, tegenover de wolvin, aan zijn misplaatst vertrouwen op eene vrouw.

Fabel 19, de vos en de druiven, zou zeker winnen indien de dichter niet vooraf angstvallig schoon in een goed vers verklaard had dat ze wel degelijk rijp waren (vs. 5):

ἦν γὰρ πέπειρος κείς τρυγητὸν ἀκμαία,

want de bekende woorden van den vos zijn geheel voldoende, vooral zoo uitvoerig als hier (vs. 10):

ὄμφαξ ὁ βότρυς, οὐ πέπειρος, ὡς ὤμην.

In dezelfde fabel verwerpt BERGK vs. 7 en 8, die in der daad onhandig ingevoegd zijn, immers

ὡς δ' οὐκ ἐφικνεῖτ', ἀλλ' ἔκαμνε πηδῶσα,

οὐδὲν κρεμαστῆς σχοῦσα πλεῖον αἰώρας,

zegt niets naast het terstond voorgaande

καμοῦσα δ' ἄλλως (οὐ γὰρ ἴσχυε ψαύειν),

en zou zelfs het δ' in vs. 7 moeten verliezen om daarnaast te blijven staan; het is dan ook blijkbaar dat wij hier met twee redacties te doen hebben: de *Athous* heeft vs. 6 alleen, en *Suidas* enkel vs. 7 en 8. *LACHMANN* behoudt vss. 7 en 8 maar verwerpt vs. 6, hetgeen ondersteund wordt door den *spondeus* in den vijfden voet, *ἴσχυε*, die daar niet mag voorkomen.

In fabel 22 wordt misschien om der duidelijkheid wil geschreven (vs. 1. 2):

Βίου τις ἤδη τὴν μέσσην ἔχων ὦρην

(νέος μὲν οὐκ ἦν, οὐδέπω δὲ πρεσβύτης).

Zou men dit anders misschien van den μέσσην ἔχων ὦρην niet hebben geloofd? Eveneens als dit moet worden verworpen, had BERGK op LACHMANN'S voetspoor vs. 13 voor onecht moeten verklaren; er staat

. . . ἕως Φαλακρὸν ἢ νέα τε χῆ γραῖα

ἔθηκην, ἐκάστη τῶν τριχῶν ἀποσπῶσα·

[ἀεὶ γὰρ ἔν γε τιλλόμενος ἐγυμνοῦτο],

en ook dit spreekt van zelf, althans na ἕως. Ik wil overigens

ook vs. 14 en 15 niet tegen LACHMANN verdedigen, en vooral niet 16, dat ook BERGK schraapt.

In fabel 27 is vs. 7, dat LACHMANN in de noot laat staan, te regt in den tekst opgenomen. Daarentegen is fabel 32 vs. 4 weder overtollig:

Γαλή . . . δίδωσι σεμνή Κύπρις . . .
μορφὴν ἀμειψαί καὶ λαβεῖν γυναικείην
[καλῆς γυναικός, ἥς τις οὐχ ἐκὼν ἤρα;]

zou men^s soms bij mindere schoonheid tot het ἄκοντ' ἐρᾶν zijne toevlugt hebben genomen?

Dat de boerenjongen die zijne maag overladen heeft ἐφ' ὑγραῖς μητρὸς ἀγκάλαις valt', komt me vreemd voor (fab. 34. 7) maar ik weet niets beters, en de geheele fabel is toch walgelijk en onverstaanbaar: de jongen geeft op van het runderingewand dat hij gegeten heeft en houdt dat voor het zijne, dus, zegt de moraal, berooft geene weezen!

De geitenhoeder, die zijne eigene geiten bij eene sneeuwbuie laat omkomen om wilde op te passen, welke hem bij schoon weder verlaten, gaat zeker niet γελάσας naar huis, 45. 12; misschien γελοῖος, zoo als LACHMANN wil.

Waarom B. in fabel 50 vss. 16. 17 verwerpt, zie ik niet in, ook is μου μνήσκου niet te houden, hoe noodig μου ook inoge zijn; vs. 18 kan op zijne plaats blijven staan zonder LACHMANN'S omzetting, wanneer men met B. σώσας en ἀποκτείνας leest in plaats van de imperfecta.

Fab. 51, 1 is ἐν τῷ ποτ' οἴκῳ van HERMANN en LACHMANN goed, en B. had het in plaats van τῷ moeten opnemen.

Over fabel 52 is reeds straks gesproken, en 55 is niet veel beter.

Fab. 64, 9 is te regt door LACHMANN en B. uitgeschoten.

Moet 72, 15 voor καὶ παρεῖχε niet staan καὶ παρεῖχε?

De onechtheid van 82. 5 is reeds uit de maat blijkbaar, en LACHMANN'S vrienden hadden niet moeten trachten dit door groote veranderingen te verhelpen: het is een gewoon politisch vers. Eveneens is vs. 8* valsch, eene dittographie der lezing die bij SUIDAS voorkomt en in vs. 8 staat, vgl. COBET, *Or. de arte interpr.* p. 71.

Omtrent B.'s eigene opmerkingen nog het volgende: ze be-

treffen de plaatsen, waar hij van LACHMANN'S tekst afgeweken is, zonder zich er om te bekommeren, of dit reeds vóór hem door anderen op dezelfde wijze is geschied. Het laatste behoort ook niet bij eene teksteditie. Van B.'s veranderingen voeg ik de voornaamsten hierbij.

Fabel 1, 5. ἦν δὲ τῶν ζῳῶν

Φυγή τε πάντων καὶ φόβου δρόμος πλήρης,
schrijft LACHMANN, terwijl Φυγῆς in het hs. staat. B. leest zeer te regt δρυμός, met behoud van Φυγῆς. Ook vs. 8 is ποιητέ' voor ποιητόν wat den zin betreft ontwijfelbaar, maar welligt te goed Attisch voor BABRIOS.

2, 1. Ἄνῆρ γεωργὸς ἀμπελῶνα ταφρεύων
καὶ τὴν δίκελλαν ἀπολέσας ἐπεζήτει,

is palaeographisch gemakkelijker dan LACHMANN'S ποτ' ἐζήτει voor het onmetrische ἐζήτει, en bovendien naauwkeuriger dan het enkelvoudige woord. Hier deelt B. mede dat reeds SAUPPE'S uitgaaf het heeft.

5, 8. De overwonnen haan, wiens gelukkige mededinger door eenen arend wordt geroofd, sedert dien tijd

. . . . (ὁ δ' ἄλλος) ἀμφέβαινε θηλείας

volgens LACHMANN; de Athous heeft ἀμφίβαινε θηλείαις, en B. neemt de gissing van een zijner leerlingen op, ἀδεῶς ἐπανέβαινε θηλείαις, zeer *ad rem*, misschien wel al te zeer om hier te kunnen staan; BABRIOS noemt de zaken niet dikwijls zoo uitdrukkelijk bij haren naam.

6, 2. De visscher

λεπτῶ τε καλάμῳ τὸν γλυκὸν βίον —

σφῶζων, schrijft B., en dit is wegens den *dativus instrumenti* boven ζῳῶν te verkiezen. Ἀπέκυσεν daarentegen in vs. 8 voor ἔκυσεν in den Athous en LACHMANN'S zeker foutief ἐκκύει heeft tegen zich dat alleen de zamengetrokken vorm van het werkwoord ἀποκυεῖν schijnt voor te komen. Echter heeft het ook SAUPPE.

9, 8 leest B. met SAUPPE τοιαῦτ' in plaats van LACHMANN'S τοσαῦτ', dat zeker enkel door vergissing is blijven staan.

11, 5 staat in het hs. τοῦ λαβόντος voor den man, welke den gevangen vos laat loopen na diens staart te hebben in brand gestoken: daarvoor schrijft LACHMANN τοῦμβαλόντος en B. ver-

moedt βλαβόντος, maar behoudt het overgeleverde, dat ook goed is, »van hem, die” (den vos) »gevangen had.”

13, 7. B. behoudt het gewone:

πτηνῶν παλαργὸς εὐσεβέστατον ζῶων,

maar met een »malim πάντων.” Inimmers ζῶον. Of is B.'s vermoeden verkeerd afgedrukt, en bedoelde hij πάντων voor πτηνῶν?

18, 7 en 8 heeft B. omgezet. De fabel wint er door, maar enkel op dien aesthetischen grond is toch die omzetting niet geoorloofd. In vs. 6 daarentegen is de verbetering ontwijfelbaar. De Noordewind wil eenen reiziger zijnen mantel ontrooven,

ὁ δ' οὐ μεθήκε, μᾶλλον ἀλλὰ ῥιγώσας

. . . καθήστο,

volgens LACHMANN naar het hs., maar die woordschikking is gedwongen. Te regt heeft BERGK naar BOISSONADE ὁ δ' οὐ μεθήκε μάλλον, κτέ., dat LACHMANN niet eens onder de varianten opneemt.

27, 7. κρεῶν δ' ἀνέφυγες ἄγγος, ὥστε τεθνήξῃ,

heeft B. uit FURIAS collectie bijgevoegd, alleen met inlassing van δ'; er is volstrekt geene reden dit vs. weg te laten, waarin zelfs de zwaarste beschuldiging tegen de gevangen kat vervat is. We zullen immers niet *iurare in verba codicis Athoi*, vooral niet zoo lang wij diens lezingen slechts uit MINOIDES MENAS' afschrift kennen.

Het oude paard, 29, 2:

Ζευχθεὶς δ' ὑπὸ μύλην ἦλεσ' ἐσπέρην πᾶσαν,

»fort. ἡμέρην, » zegt B. Waarom niet in den tekst?

31, 12 geeft B. eene lacune aan. Ik zou BOISSONADES omzetting verkiezen, die ook LACHMANN gevolgd heeft, vs. 12 van BERGK tusschen 15 en 16.

35, 25 zegt B. »restitui.” Waarschijnlijk is het vs. een slecht ἐπιμύθιον, maar dat zal ook B. niet ontgaan zijn.

38, 2 geeft de codex ἐνῆραν, waarvoor LACHMANN uit SUIDAS het *glossema* ἐναφῆχαν heeft opgenomen. Ἐνῆραν is in ieder geval fout, ἐνῆραν zou van ἀφρην afgeleid wezen, en B.'s ἐνεῖραν, »zij voegden de wiggen in”, is de ware lezing.

39 »in fine lacunam indicavi” zegt B. Te regt.

45, 5 verbetert B. om metrische redenen ἐπὶ τοῖς κέρασιν δ' ὡς καλοῖς ἄγαν ἠῦχει voor het τοῖς δὲ κέρασιν van den *Athous*.

De *a* van *κέρατα* is lang, men denke slechts aan het bekende *Anacreonteum* 2 (24 B.).

57, 4. HERMES heeft een wagen met logen en bedrog gevuld, nu gaat hij de aarde rond

ἄλλο Φῦλον ἐξ ἄλλου
σχέδην ἀμείβων καὶ μέρος τι τῶν ἀνδρῶν
νέμων ἐκάστῳ μικρόν.

Zoo schrijft LACHMANN naar MEINEKES gissing. En al valt in 't oog, dat *ἐκάστῳ* bij *Φῦλον* behoort, en dus *ἀνδρῶν* overtollig wordt en los staat, schijnt het toch altijd beter dan het onmetrische *ἀνθρώπων* van den *Alhous*, waartegen bovendien dezelfde zwaarigheid bestaat. Zoo dacht B. er niet over: HERMES geeft aan ieder volk iets van zijne *waren*, van zijne snuisterijen, *τῶν ῥώπων*.

71, 8 is zeer goed gezien. De zee is niet schuld aan het vergaan van het schip, *ἄνεμοι δὲ πάντες, ὧν ἐγὼ μέση κεῖμαι*, mits men *πάντως* leze, want het lidwoord kan gemist worden.

Eveneens is 72, 20 wel aardig veranderd, waar onder de vogels die de vederen der opgesierde kraai uittrekken ook genoemd wordt de leeuwrik die op de graven *speelt*, *κορυδαλλὸς οὐν τάφοις παίζων*, veel eigenaardiger is *σπίζων*, riepemde.

82, 5 is te regt door teksthaakjes [] als valsch aangewezen; het is onmetrisch en overtollig.

De muis welke het net doorknaagt waarin de leeuw gevangen is (107, 14 vlg.):

ἔλυσε τὸν λέοντα, τοῦ τὸ Φῶς βλέψαι
ἐπάξιον δοῦς μισθὸν ἀντιζωγρήσας,

maar dit laatste doet de muis niet, zij redt hem het leven, maar zij kan het hem niet schenken, want het tegendeel, het dooden van den leeuw, ligt buiten hare magt; zij kan hem slechts aan zijn lot overlaten. De leeuw daarentegen heeft haar leven gespaard, *ἐζώγησε*, en dus leze men met B. *ἀντιζωγρείας*. Den *spondeus* in den vijfden voet hebben beide lezingen, en hij was niet ligt te vermijden. In het vorige vs. is *τοῦτο* van den *Alhous* voor *τόδε* misschien bedorven, maar zeker niet met LACHMANN en HAUPT in *τοῦ τό* te veranderen, wat ik niet eens versta.

Prooem. II. 6 heeft de *Athous Λιβύσσης*, hetgeen velen en thans weder B. met *Κιβύσσης* vergeefs hebben beproefd te veranderen. Men had moeten berusten bij HERMANN'S *Κυβισσίδης*; een fabeldichter van dien naam uit *Libye* komt in de *Progymnasmata* van THEON voor en zijn naam is zeker de ware lezing.

Genoeg voor ditmaal, al is het ook op verre na onvoldoende ter beoordeeling van BERGK'S gewigtigen arbeid, op welken ik welligt later nog terugkom.

Deventer, 13 Julij 1855.

E. J. KIEHL.

CICERO *pro Sylla* XI. § 33.

Legitur apud CICERONEM *p. Sylla* XI. § 33: »Ego consul, »quum exercitus perditorum civium, clandestino scelere con- »flatus, crudelissimum et luctuosissimum exitium patriae compa- »rasset: quum ad occasum interitumque reipublicae Catilina in »castris, in his autem templis atque tectis dux Lentulus esset »constitutus, meis consiliis, meis laboribus, mei capitis pericu- »lis, sine tumultu, sine delectu, sine armis, sine exercitu, »quinque hominibus comprehensis atque *confossis*, incensione »urbem, internecione cives, vastitate Italiam, interitu rempu- »blicam liberavi; ego vitam omnium civium — quinque homi- »num amentium ac perditorum poena redemi." Vitium con- »traxisse videtur locus; nam quod codices habent *confossis*, aut *confessis* neutrum loco convenit. — Hoc HALMIO, illud ORELLIO placuit; — hoc sententiam pessumdat, illud ne Ciceronianum quidem est. Quid enim, *confessione* quinque hominum respublica liberata esse dici poterat? Neque hoc loco ulla CICERONI causa erat, invidiam illam metuendi, qui ipse dicat se »quinque hominum amentium ac perditorum *poena* redemisse »vitam omnium civium." — Scripsit igitur CICERO *confectis*, quod cum in *confessis* abiisset, et a nullo esset intellectum peperit illud *confossis* a SALLUSTIO semel iterumque, a CICERONE vero nunquam usurpatum neque huic loco aptum.

S. H. R.